

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

משפט הוא לדעת לשים כל דבר בעמדה הנכונה.
כאשר כל דבר במקום הנכון ההשגחה מתגלה, האלקות מופיעה.
כאשר דברים לא במקום, יש קלקול – האלקות לא מתגלה.

[מתוך השיעור "כמשפט הראשון" – החזרת הסדר לעולם']

משפטים-שקלים תשפ"ג

משפטים שקלים ה'תשפ"ג

25 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 531
מח"י אדר א' תשפ"ב

26 **המשפטים לפנייהם**
קול שמחה
המצוה קודמת לאדם

27 **הסיפור החסידי**
לפחות חסד אחד ביום
ה"בית ישראל" מגור

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
איך להתגבר על חרדות

29 פִּאֲזוֹר דִּלְדָּיִם
אֶת מִסְפֵּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא
רְזִי יִלְמֵד אוֹתְנֵנו אֵיךְ כֹּל אֶחָד מֵאֲתָנֵנו
יְכוּל לְלַדֵּת בְּרוּחָנִיּוֹת

04 **"כמשפט הראשון" –**
החזרת הסדר לעולם
תיקון המשפט

משמעות המשפט בעולם, בעבודת האדם
ובבירור הניצוצות מאומות העולם

13 **"השיבה שופטינו"**
תיקון המשפט – חלק שני
ביאור ברכת "השיבה שופטינו"
בתפילת העמידה

19 **בתאבון!**
חוש האכילה
חוש האכילה, חושג התאבון בתנ"ך
והתאבון לקיום משפטי ה'

22 **"כי יקח איש אשה"**
"ויצאה והיתה" – הערות במסכת גיטין
איש ואשה – יציבות ושינוי

24 **אל המשפט העברי**
מלכות ישראל – תיקון המדינה
מערכת משפט יהודית

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובכללם לקוראי **נפלאות היקרים**. שבת פרשת **משפטים** בפתחנו - עם שבת שקלים וניחוח אדר - ואתה **גליון חדש ומלא בכל טוב**. שלשת השיעורים **השבוע בגליון** הם שלשה חלקים **משיעור מיוחד באנגלית** שנמסר ביום ראשון, העוסקים כולם בסוד ה"משפטים" - 'הנושא החם' של השבוע. **השיעור הראשון** הוא התבוננות **חזקה ומרגשת** בסוד של המשפט, הרחב בהרבה מהדינים שבין אדם לחברו. המשפט הוא **הסדר הנכון של העולם**, השם כל דבר במקומו וגורם לעולם **'לחזור לעבוד'** כפי שרצה ממנו ה' בבריאה. כשמבינים **מה אבדנו עם קלקול המשפט**, ולמה אנחנו **מצפים בתיקונו**, מתעצמים בתפלת **"השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו ככתחלה"**, בהיבטיה השונים עוסק השיעור השני. **שיעור־חובה כהכנה לתפלה**.

השיעור השלישי משלים את הענין בהתבוננות קצרה ויפה החותמת את חדש שבט - העמקה **בסוד התאבון** וקישורו לנושא המשפטים, "גרסה נפשי לתאבה נפשי אל משפטיך בכל עת".

אין הפעם **נקודה מעובדת**, כיון שמדור תיקון המדינה - המבוסס על השיעור הראשון - מחליף אותה הפעם בהצלחה.

יצוין שלשיעור נוסף מהשבת האחרונה לא נמצא מקום בחוברת, אך הוא יצא השבוע בתשורה לנישואין ונשלח ברשימת התפוצה - אליה מוזמנים כולם להצטרף לפי הפרטים שלמטה.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם

שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

השיעור מוקדש לזכות:
החתן והכלה **משה דוב וחנה שי' וייס**
לרגל בואם בברית הנישואין – כ"ד שבט תשפ"ג

שיעור

תיקון המשפט

"כמשפט הראשון" – החזרת הסדר לעולם

קיצור מהלך השיעור

פרשת השבוע – בתורה וגם באקטואליה כימים אלו – היא **פרשת משפטים**. בהקשר זה נתן הרב שיעור ארוך ומיוחד באנגלית על **תיקון המשפט**. הדברים שלפנינו הם לוז השיעור (שגם חלקיו הנוספים מודפסים בגליון). **פרק א** מסביר שלש משמעויות של משפט – משפט הוא עשית **סדר נכון בעולם**, שמפעיל מחדש את כל הבריאה כך **שתתקדם אל יעודה** ותנגן בתזמורת את השיר שלה לה'. המשפט במשמעות השנייה מתבטא, באופן אישי, בעבודת האדם לעשות **סדר ברכושו** – לשפוט מה הם צרכיו ההכרחיים ואת כל המותרות **לתת לצדקה** (וכך להשיב אותם **למקום הצודק** והאמתי שלהם). המשפט השלישי ב"משפט כתוב" **באומות העולם**, שתכליתו להשיב למקומם את כל ה**ניצוצות שהתרחקו** מהקדושה. **פרק ב** מתמקד במה **שאבדנו** כאשר קלקלנו את הסדר הנכון בעולם ובשאיפה **להחזיר הכל למקומו**.

השבוע היא המשך – "ואלה המשפטים"^ב, ב־ז החיבור לפרשה הקודמת, "מה אלו [עשרת הדברות] מסיני אף אלו [המשפטים] מסיני"^ג. גם זו חוויה נמשכת, כל יום מחדש, לקבל את המשפטים – הצדק והיושר – של ה' וליישם אותם בחיי היום־יום שלנו.

א. משמעויות המשפט

משפטים – המשך חתן תורה

שלום עליכם לכולם. היום הוא היום הראשון של פרשת משפטים. אתמול, בשבת, קראנו את עשרת הדברות. זו החוויה של יהודי כל יום בחייו, להרגיש שהוא מקבל את התורה מחדש^א. פרשת

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. שיעור אנגלית (ח"ב), כ"א שבט תשפ"ג – כפ"ח.

א פסיקתא זוטא ו,ו (רש"י לדברים כו, טז).

ב שמות כא, א.
ג רש"י עה"פ.

משפט הוא לדעת

לשים כל דבר
במקום הנכון שלו,
בעמדה הנכונה.
כאשר כל דבר
במקום הנכון
ההשגחה מתגלה,
האלקות מופיעה

לעבוד. איך נקראת העבודה של המכונה? הלכה. שם נרדף אחר למשפט הוא הלכה. "כמשפט הראשון"^ט מתרגם אונקלוס "כהלכתא קדמיתא". מה פירוש הלכה? ללכת, להתקדם. החוש של ההליכה הוא החוש של חדש סיון, בו נתנה התורה. הקשר בין הלכה להליכה מבוסס על הפסוק "הלכות עולם לו"^א (שחז"ל

דורשים "אל תקרי 'הלכות' אלא 'הלכות'"^ב). לפי חסידות הפירוש שההלכה גורמת למכונה להתחיל ללכת, להתחיל להתקדם. לאיפה הולכים? מהי הליכה קדושה? "הלכות עולם – לו", ללכת אל ה'. נסביר שללכת היינו להתקדם – צריך להתקדם מרגע לרגע "לו", אל ה'. צריך להיות בסדר נכון ואז מתחילים לנוע. המכונה השבורה היא מתה, בסוד שבירת הכלים (שנקראת מיתת המלכים), וכשהיא מתעוררת לחיים היא מתחילה לנוע – "כל חי מתנועע"^ג. העולם הוא לא סטטי, העולם צריך להיות דינמי, הבריאה צריכה ללכת אל ה', להתקדם אל ה' – כשהעולם חי מתגלה בו חי העולמים ב"ה. הדבר הזה תלוי בעשיה שלנו כשהיא לפי ההלכה. כל התפיסה הזו נקראת משפט.

לתפקוד של המכונה יש עוד דימוי יפה וחשוב: כתוב בתיקוני הזהר^ד שאחת המשמעויות של חילופי האותיות של בראשית היא **שיר-תאב**. ה' ברא את העולם כי הוא תאב^{טו} לשיר – תכלית הבריאה היא לשיר. כאשר תשים כל דבר בעולם במקום הבריאה תתחיל לשיר. מי אומר זאת, בתוך סיפור מאד יפה? כך כתוב באחד

מה המשמעות של משפט? יש שלשה מובנים יסודיים של משפט שמוסברים בחסידות^ז:

להחזיר את המכונה לעבוד

המשמעות הראשונה של משפט היא חוק. גם למושג חוק יש כמה משמעויות. באנגלית אומרים חוק וסדר (law and order) – חוק הוא גם סדר.

משפט הוא לדעת לשים כל דבר במקום הנכון שלו, בעמדה הנכונה. כאשר כל דבר במקום הנכון ההשגחה מתגלה, האלקות מופיעה. כאשר דברים לא במקום, כמו שאדם לא במקום שלו, יש קלקול – האלקות לא מתגלה. אם כן, ההסבר הראשון בחסידות^ז שמבקשים משפט הוא שכל דבר יהיה במקום הנכון שלו. הבקשה היא להחזיר את כל העולם לסדר הנכון. מי מקלקל את הסדר שהיה? אדם, על הכל צריך 'להודות' לאדם וחווה, הם בלבד הכל בגן עדן. הם היו בגן עדן, הכל היה מסודר – שהרי "עולם על מלואו נברא"^ח וכל הנבראים "לצביונם נבראו"^ט בסדר נכון, יפהפה ומופלא, הראוי להכיל את גילוי השי"ת ולעשות לו "דירה בתחתונים"^י. כאשר אדם וחווה חטאו ה' הוציא אותם מגן עדן לעבוד את האדמה^{יא}. לעבוד את האדמה פירושו לעשות כל מה שבאפשרותם לתקן את החטא. אם כן, המשפט הוא תיקון החטא הקדמון של אדם וחווה.

כאשר יש סדר – המכונה עובדת. כל העולם הוא מכונה גדולה, אבל היא נשברה. כאשר מכונה נשברת, שדברים לא במקום, היא לא עובדת. אם אתה מסוגל לתקן את המכונה, ולשים כל דבר במקום הנכון – היא מתחילה

ט שם מ, יג.

י פירוש הגר"א לספר יצירה פ"ה מ"ג ומ"ז.

יא חבוקוק ג, ו.

יב מגילה כח, ב.

יג מפתח הרעיון (לר"א אבולעפיא) אות ת ובכ"ד.

יד תקון י (כד, ב).

טו ראה עוד ח"ג של השיעור – נדפס לקמן.

ז בכל הבא לקמן ראה סידור מהרי"ד לברכת "השיבה שופטיו כבראשונה".

ח יל"ש תהלים רמז תרל.

ו ר"ה יא, א. חולין ס, א.

ז תנחומא נשא טז.

ח בראשית ג, כג.

"חשפט וצדקה"

מה המלה שבאה יחד עם משפט בתנ"ך? צדקה. לפעמים כתוב בתנ"ך "צדקה ומשפט", כמו שכתוב על אברהם "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו [כל מי שהוא מקרב לעבודת ה'] ושמרו את דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט"^{כג}. בברכת "השיבה שופטינו" מכנים את ה' "מלך אוהב צדקה ומשפט". איזו נשמה שייכת לאהבה? אברהם אבינו. "מלך אוהב" הוא מלך כמו אברהם אבינו. אברהם אבינו הוא גם מלך^{כד} – הוא לא רק איש של אהבה וחסד, הוא מלך, וגם ה' הוא "מלך אוהב צדקה ומשפט". בהרבה מקומות בתנ"ך הצמד הזה מופיע הפוך, "משפט וצדקה"^{כה}. כך אצל דוד המלך – דמות האב־טיפוס של מלך בישראל, שהמשיח הוא מצאצאיו, משיח בן דוד – המשפט מופיע לפני הצדקה^{כו}. אבל בכל מקרה צריך את שניהם.

התחלנו להסביר את המונח משפט בפרט, אבל צריך להסביר את הצמד "צדקה ומשפט" או "משפט וצדקה". מסבירים^{כז} שאדם צריך לעשות את החשבון מה מינימום הכסף הנצרך לו בשביל חייו שלו – 'לשפוט' את הכסף שלו – וכל מה שמעבר לצורך הבסיסי שלו הוא צריך לתת לצדקה לאנשים אחרים. המשפט הוא לדון את עצמי, מה המינימום שאני צריך לעצמי, ואז זה הולך יחד עם צדקה – כל מה שמעבר למינימום הזה צריך ללכת לצדקה. זו "דרך הוי'" של אברהם אבינו, לשפוט את עצמך, וככל שאתה שופט את עצמך יותר אתה מגלה שאתה צריך פחות ופחות ממה שחשבת ויש לך הרבה לתת. ה' נותן לך את הזכות לתת הרבה – כי אתה צריך מעט. המשפט הוא להרגיש

כג בראשית יח, יט.

כד בראשית רבה מג, ה.

כה ישעיה לב, טז. ובכ"מ (וראה בהערה הבאה).

כו שמואל"ב ח, טו (וראה גם במלכים א' י, ט לגבי שלמה בן דוד).

כז תו"א בשלח סג, ב; מאמר ד"ה "ויאמר גו' לך" תש"ב ס"ד (עמ' 53). ועוד.

מסיפורי המעשיות של רבי נחמן^{טז}, שכאשר כל דבר נמצא במקומו הכל מתחיל לשיר. הוא לא אומר שמתחיל ללכת אלא שמתחיל לשיר, יש סימפוניה. אם כל כלי נמצא במקום שלו, הכל ברור ולפי הסדר – יש שיר. מי ששם את הכלים במקום הוא המנצח של התזמורת. לכל אחד יש את הסימפוניה שלו, וצריך להיות מנצח טוב. כל העולם הוא גן וצריך גן טוב^{טז} – גן הוא מלשון לנגן^{טז}, וכשכל דבר במקום הכל מתחיל לשיר מעצמו. השיר הוא מה שהיה בתכנית של הבריאה, הוא הגילוי של רצון ה' בבריאה, **תאב־שיר**. דוגמה לשירה והליכה יחד יש בפסוק "וישרנה הפרות... הלכו הלך וגעו ולא סרו ימין ושמאלו"^{טז} בהעלאת ארון הקדש^{טז} משדה פלישתים (היציאה מקליפת הליצנות הפלשתית^{כא} שעושה בלגאן בכל הסדר העולמי).

שוב, המשפט כאן הוא הדרך לגילוי אלקות. האלקות היתה גלויה בגן עדן, וכעת צריך משפט כדי לגלות את האלקות בעולם. כאשר מחזירים

את העולם "כמשפט הראשון" הוא חוזר להיות דירה לה', ארמון הראוי להשראת להשכינה – "ונבנתה עיר על תלה וארמון על משפטו ישב"^{כב}!

טז סיפורי מעשיות מעשה יא – מבן מלך וכן שפחה שנתחלפו.

יז ראה זהר ח"ב קסו, ב'קסז, א; ספורי מעשיות מעשה יג, הבעטלר השני.

יח זהר ח"ג רכג, ב. ראה אשא עיני מאמר "אזכרה נגינתי בלילה" (ובהערה ט שם).

יט שמואל"א, י, יב.

כ וזהו בפשטות המקור לדימוי התבה המונחת על בהמה או עוף וגורמת לה לנגן בסיפור הנ"ל הערה טז.

כא תו"א סא, ג (עפ"י ע"ז יט, א) ובכ"מ.

כב ירמיה ל, יח (ועיי"ש בפסוק הבא – "ויצא מהם תודה וקול משחקים").

אם כל כלי נמצא
במקום שלו, הכל
ברור ולפי הסדר –
יש שיר. מי ששם
את הכלים במקום
הוא המנצח של
התזמורת

"הדר הוא לכל" חסידיו" לא מתכוון רק לחסידים כמו חב"דניקים, אלא גם לחסידי אומות העולם

חדש יש חוש – תכונה מיוחדת של הנשמה ששייכת לחדש. החוש של חדש שבט הוא חוש האכילה^א. אכילה היא לא רק לאכול את המעדנים שמונחים לפני [הרב הרים את סלט הפירות]. כתוב "ואכלת את כל

העמים"^ב, מצוה בתורה לאכול את כל הגוים! מה הכוונה באכילה? המלה אכילה בעברית פירושה לבלוע ולעכל (consume) – שרש **אכל** הוא פנימיות שרש **עכל** – גם במובן של לשרוף ולכלות. ה' נקרא "אש אכלה"^ג – אש שיכולה לכלות את כל המציאות. כשה' מצוה אותנו לאכול את כל הגוים – מה הכוונה? אנחנו קוראים לכך 'המהפכה הרביעית'^ד. מהי המהפכה הרביעית? עלינו להתחיל לדעת שהגיע הזמן עבורנו להפיץ החוצה, ללמד את כל הגוים תורה. מה התכלית? למצוא ולמשוך (כמו במגנט) את כל הניצוצות שנמצאים בתוך הגוים, ניצוצות שנועדו לחזור בהדרגה אל השרש שלהם, להתגייה. הגוים שעוד לא מוכנים לכך צריכים לקיים את שבע מצוות בני נח, שנועדו לתיקון עולם, ואז הם נקראים גוים טובים – "חסידי אומות העולם". הדר הוא לכל חסידיו" לא מתכוון רק לחסידים כמו חב"דניקים, אלא גם לחסידי אומות העולם. גם זו עשיית סדר – כשכל דבר חוזר למקומו ועושה את תפקידו.

שוב, מהו ה"משפט כתוב"? מסבירים^ה שהכוונה לפסוק הזה – המשפט שכתוב בתורה, "ואכלת את כל העמים". מה הכוונה לאכול אותם? לקרב את הניצוצות, והחלק שייך להכל, **אכל** אומר ש־א הוא ה־כל. לאכול את הגוים

שאי צריך מעט והצדקה היא לתת הרבה.

זהו ההסבר השני של משפט. ההסבר הראשון היה גילוי אלקות בעולם – שכל דבר יהיה במקום, חוק וסדר, ואז אפשר להתחיל ללכת, וכאשר הולכים

ומתקרבים אל ה' יש יותר גילוי של ה' בעולם. המובן השני הוא שצריך לשפוט את עצמך ואז לתת מקסימום צדקה לאחרים. גם במשמעות השנייה יש ממד של סדר – אם אינך זקוק לכסף סימן שהוא שייך למישהו אחר וצריך להשיבו למקומו, כפי שמסביר הרב^ו מדוע צדקה היא לשון צדק – נתינת הצדקה היא מימוש הצדק האלוקי והשבת הסדר על כנו. כאשר כל יתרת הכסף שלי (אחרי המשפט שאני שופט את עצמי וצרכי, במדת הדין) הולך לדצקה (מדת החסד, בסוד "לאכללא שמאלא בימינא"^ז) כל העולם (שלי) מתחיל ללכת (ולשיר) לה'.

"משפט כתוב" – אכילת העמים

מה ההסבר השלישי של משפט? יש לפנינו סידור, אז תסתכלו בפסוקי דזמרה, שם אומרים את הפרקים האחרונים של תהלים. פרק אחד לפני סוף תהלים – פרק קמט – חותם "לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה"^ח. יש את הגוים הרעים, שהורגים בנו מדור לדור, וה' לוקח מהם נקם – "לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים" – ואז יש פסוק מענין, "לעשות בהם משפט כתוב". הביטוי "משפט כתוב" הוא ביטוי מאד מענין. כאשר עושים בגוים "משפט כתוב" – אזי "הדר הוא לכל חסידיו". מה הכוונה? מהו "משפט כתוב"? זו המשמעות השלישית של משפט.

מהי הכוונה השלישית? בהשגחה פרטית קוראים את הפרשה הזו בחדש שבט, ולכל

כח לקו"ש ח"ב וילך-שובה.

כט זהר ח"ג קעח, א.

ל תהלים קמט, ט.

לא ספר יצירה פ"ה מי"ח (ושם: "לעיטה"). וראה עוד ח"ג (נדפס לקמן).

לב דברים ז, טז.

לג שם ד, כד; ט, ג.

לד החל מהתועודות כ"ד טבת תשע"ה.

לה סידור עם דא"ח בביאור פרק קמט בפסד"ד (ובכ"מ).

ראה מעין גנים שמות הוספה ב פ"א.

ויגרום שתתחיל לעבוד, ללכת, ולהתקדם אל ה', "הליכות עולם – לו". הפירוש היותר עמוק של הענין מבוסס על מדרש רבה לבראשית^ל, שם כתוב שכאשר אדם וחיה חטאו – פגמו בעצמם ובמציאות שלהם – הם קלקלו ששה דברים, הרמוזים ב־ז של המלה "תולדות".

מה הכוונה? בכל פעם שהמלה 'תולדות' כתובה בתנ"ך היא מופיעה בכתיב חסר ("תולדת" ל^ח, "תלדת" ל^ט או "תלדות" מ^ב) ורק פעמיים כתוב "תולדות" בכתיב מלא ("מלא דמלא") בשתי ווי: פעם אחת בתחלת התורה, בתחלת הסיפור השני של הבריאה – "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים"^{מא}. זהו פסוק עם כמה תופעות מיוחדות. ראשית, כתוב כאן "תולדות" מלא. שנית, זו ההופעה הראשונה של שם הוי' בתורה. עד כאן הוזכר שם אלהים, שהוא בורא את הטבע (אלהים בגימטריא הטבע), אבל לא הוזכר שם הוי' שמעל הטבע. שלישית, בפסוק הזה כתוב "בהבראם" ב־ה זעירא. יש רק עוד פעם אחת בתנ"ך "תולדות" מלא. חמשת הפסוקים האחרונים של מגלת רות הם מגלת היחוס של דוד, שרות היא סבת־אדבה שלו, והם פותחים "ואלה תולדות פרץ"^{מב} – גם מלא. שוב, איך מסביר המדרש את ה'העלמות' של הוויין בכל שאר ההופעות של המלה "תולדות"? כאשר אדם הראשון חטא הוא אבד ששה דברים. מהי ו? ו שוה שש, וה־ז הזו נעלמה – הוא אבד ששה דברים, בעצמו ובעולם שסביבו. כמוכן, האבדן הזה נוגע לאדם הראשון ולכל צאצאיו אחריו, לכל האנושות. ששת הדברים האלה חסרים "עד שיבוא בן פרץ" – הם יחזרו בביאת המשיח.

אומר לאתר, לגלות, למשוך ולבלוע את כל הניצוצות. איך עושים זאת, איך אוכלים את כל הגוים? על ידי שמלמדים אותם תורה – במיוחד פנימיות התורה, חסידות – כך 'נבלע' אותם וזו המשמעות של משפט כתוב. אם כן, המשימה המיוחדת של חדש שבט היא לאכול את הגוים – נשארו עוד כמה ימים לעשות זאת.

סיכום שלשת הפירושים

במאמרי חסידות כתובות שלש המשמעויות האלה של משפט: המשמעות הכללית, הראשונה – החזרת הסדר לכל העולם. המשמעות האישית – לדון את עצמי בשביל לתת צדקה. והמשמעות השלישית – התפקיד של עם ישראל לאכול את הגוים, דהיינו 'לבלוע' את הגוים. גם את חכמת הגוים צריך לאכול – על כך כתוב "חכמה בגוים תאמין"^{לז}, גם את חכמת החיים עלינו לבלוע, "תאמין" היינו להחזיר אותה חזרה לתוך האמונה האמתית של התורה, של היהדות. החכמה יכולה לחזור חזרה – אבל הדת לא ("תורה בגוים אל תאמין").

המשימה

המיוחדת של
חדש שבט היא
לאכול את הגוים
– נשארו עוד כמה
ימים לעשות זאת

ב. להחזיר את מה שהלך לאיבוד

האבדן בחטא עץ הדעת

נחזור למשמעות הראשונה – להחזיר דברים למקומם לפי החק והסדר של התורה, מה שיתקן את המכונה השבורה של המציאות

לז בראשית רבה יב, ו.

לח בראשית יא, כז; כה, יט; במדבר ג, א.

לט בראשית כה, יב.

מ שם לו, א; שם פסוק ט; שם לו, ב.

מא שם ב, ד.

מב רות ד, יח.

לו ע"פ איכה רבה ב, יג.

כל אחד צריך לחשוב שכאשר אני חוטא אני מאבד ששה דברים, והדבר הראשון שאני מאבד הוא קירון אור הפנים שלי

הקומה המקורית שלו, והוא נהיה רק מאה אמה. בשבילנו זה גם גבוה, אבל בשבילו זה היה מאד נמוך... הוא אבד את היכולת לחבר שמים וארץ, שהיא היכולת לחבר גשמיות ורוחניות, בתוך החיים הגשמיים שלו. קומה היא גם מלשון קימה – "ובקומך" מה. האדם אבד את היכולת לקום בבקר... קומה היא הליכה ישרה, שפירושה גם התקדמות ישרה בחיים. בשינה האדם לא בקומה זקופה, ועל ידי החטא הוא נרדם וקשה לו מאד לקום בבקר... מי שחוטא מאבד את הקומה שלו.

עד כאן, שלשת הדברים הראשונים – זיוו, חייו וקומתו – הם דברים שהאדם אבד בתוך עצמו, דברים אישיים. שלשת הדברים הבאים – פרי הארץ, פירות האילן והמאורות – הם כבר דברים שהאדם פגם במציאות כולה. הפגם בפרי האילן שייך לחדש שבט, לט"ו בשבט בו אוכלים פירות ונהנים מהם. "ארורה האדמה בעבורך" מה. היינו קללת פירות הארץ והאילן, שאין בהם יותר טעם טוב. כמו שנסביר^{מג}, חדש שבט הוא חדש של טעם טוב, של תאבון. פרי הארץ ופרי האילן הם שני דברים בתוך הששה – הם שייכים לאותו הקשר, אותו ענין, אבל הם שני דברים ואנו מברכים עליהם שתי ברכות, "בורא פרי האדמה" ו"בורא פרי הארץ". הדבר האחרון שהוא הפסיד הוא "המאורות"

– בהתחלה היה שיוון בין החמה והלבנה, "שני המאורות הגדלים", ואחר כך הם נעשו "המאור הגדל" ו"המאור הקטן" מה. במדרש הזה העובדה שהלבנה נעשתה קטנה היא גם בעקבות חטא אדם הראשון. המדרש כאן אומר שקללת המאורות היתה בערב שבת והם התמעטו

ששת הדברים האבודים

מהם ששת הדברים שהאבד? "זיוו, חייו, וקומתו, ופרי הארץ, ופירות האילן, ומאורות" מה.

הדבר הראשון – "זיוו". אדם לפני החטא האיר יותר מהשמש. זהו הדבר הראשון שכל אחד אבד – כל אחד צריך לחשוב שכאשר אני חוטא אני מאבד ששה דברים, והדבר הראשון שאני מאבד הוא קירון אור הפנים שלי.

הדבר השני – "חייו". לפני החטא אדם הראשון היה מיועד לחיות לנצח. אחרי החטא אדם הראשון חי רק 1000 שנה – הוא חי בפועל 930 שנה, כי נתן 70 שנה לדוד^{מג}, כי לדוד לא היו לו חיים משלו בגוף (אולי הוא שפט את עצמו שלא צריך את אותן 70 שנה, וגם היה יכול לשפוט יותר ולתת עוד מאות שנים לאחרים, כנ"ל) – אבל הוא אבד את החיים האמתיים שלו, חיים נצחיים. כל חטא הוא התאבדות, החוטא מאבד את חייו. אם כן, בכל חטא האדם מאבד אורו, נעשה אפל, ובמובן מסוים מתאבד. הדבר השלישי שאדם מאבד הוא "קומתו". אדם לפני החטא היה כל כך גדול עד שהגוף הגשמי שלו חבר שמים וארץ. הוא אבד את הדבר הזה, ולכן הוא התחבא מה' אחרי החטא. חז"ל אומרים שה' כרת את קומתו, חתך את

מג ששת הדברים כלשון המדרש רבה – זיוו חייו קומתו פרי הארץ פירות האילן מאורות – עולים 2646, המתחלק בשש (סיכוי של אחד לשש), שש פעמים (כנגד ששת צירופי) אמת (21 ברבוע). כלומר, ממוצע כל אחד מששת הדברים הוא אמת, ללמד שהמשמעות הפנימית של החטא היא שקר, בגידה במצוה היחידה שהייתה לאדם וחוה, הקשר היחיד שה' נתן לו כדי להיות קשור כל הזמן בעצמותו יתברך.

אם כותבים כשמות עצם – זיו חיים קומה פרי הארץ פרי האילן המאורות (כפי שכתוב בילקוט) – עולה הכל 1872, חסד פעמים הוי', כך שממוצע כל אחד הוא חדש. יב צירופי שם הוי' ב"ה.

מד זהר ח"א קסח, א; פרקי דרבי אליעזר פי"ח. וראה פסיקתא רבתי פרשה מ.

מה דברים ו, ז.

מו בראשית ג, יז.

מז ח"ג של השיעור, נדפס לקמן.

מח בראשית א, טז.

האות ו במלה). אדם הראשון נברא "בצלמו"^{נא} של ה', לכן לפני החטא האירו בו ו המדות של קוב"ה ("בצלם ו") ובחטא הוא החסיד את ששת הדברים.

כמו שציינו, ששת דברים מתחלקים לשתי שלישיות – החסרונות בנוגע לאדם עצמו (זיוו, חייו וקומתו) והחסרונות בנוגע לעולם (פרי הארץ, פרי האילן והמאורות). יש אפילו מי שכותב^{נב} שהחלוקה לשתי שלישיות רמוזה בניקוד של פרץ – בהתחלה כתוב בפסוק "פָּרַץ" ואחר כך "פָּרַץ", רמז לכך שבתחלה חוזרות שלשת תכונות (הרמוזות בשלש נקודות הסגול) בעוד שלש תכונות נשארות נעלמות-קמוצות (כרמוז בניקוד קמץ) ואחר כך חוזרות כל שש התכונות (הרמוזות בשש הנקודות של שני הסגולים). גם בתוך שש המדות של הז"א יש חלוקה טבעית לשתי שלישיות – מדות המורגש, חסד-גבורה-תפארת, ומדות המוטבע, נצח-הוד-יסוד. השלישיה הראשונה מבטאת את הרגש הפנימי של האדם לעצמו והשלישיה השנייה את ההשפעה שלו במציאות^{נב} – ממש כחלוקת שתי השלישיות כאן. ממילא, ההקבלה המתבקשת היא פשוט לפי סדר המדרש:

את מיעוט זיוו של אדם המדרש מסמיך לגניזת ה"אור כי טוב" של מעשה בראשית – האור שנברא ביום הראשון, יום החסד. כמו שחז"ל דורשים^{נד} את "יהי אור"^{נה} שבא אחרי "והארץ היתה תהו ובהו וחשך"^{נו} על אברהם אבינו (איש החסד), שעד אליו היה העולם ממשמש באפילה ו"אברהם התחיל להאיר", כך העולם היה חשוך עד להארת פניו של אדם הראשון, שאם היה זוכה ונשאר צדיק היה מגלה בעולם כולו את האור שגנו הקב"ה לצדיקים

בפועל אחרי שבת, אבל לפי פשט מיעוט הירח קרה קודם, ביום הרביעי, והחטא ביום ששי – המיעוט הוא פעולה רטרואקטיבית של חטא אדם הראשון, שהחטא שלו גרם למיעוט הירח. שמש וירח הם כמו זכר ונקבה. הקטנות היחסית של האשה – שצריכה להיות שוות-קומה עם האיש (ולעיתים אף יתקיים בה "אשת חיל עטרת בעלה"^{נט} שתגבה יותר מהאיש) – נגרמה מהחטא. יש מדרש^{נז} שהלבנה אמרה שאין שני מלכים יכולים לשמש בכתר אחד, אז ה' אמר לה – בסדר, לכי ומעטי את עצמך. אבל זו גם השפעה רטרואקטיבית של חטא אדם הראשון. לאבדן של כל אחד מששת הדברים המדרש מביא פסוק. אחר כך הוא אומר שכאשר נעשה תשובה ומשיח יבוא הכל יחזור, ושוב מביא פסוק לחזרה של כל אחד מהדברים. תשובה היא תיקון ופירושה גם למצוא מה שאבדתי – אבדתי משהו ואני צריך למצוא אותו. זו התכלית – עלי למצוא את מה שאבדתי וכך אני עושה תשובה. תשובה היא למצוא את מה שאבדתי ולהחזיר אותו חזרה, כפי שיקרה כאשר משיח יבוא.

המבנה הפנימי

כדרכנו, כשהמדרש מונה כמה דברים צריך למצוא את הסדר הפנימי שלהם לפי המבנים היסודיים של הקבלה. ששה דברים אפשר להקביל לכמה מבנים, אבל באופן הכי פשוט של ששה דברים מקבילים לשש מדות הלב, וקצוות, הספירות של פרצוף זעיר-אנפין, "קודשא בריך הוא", שכנגד ה"ז שבשם הוי" ב"ה (וכאן מקור ההקבלה של המדרש הוא חסרון או מילוי של

תשובה היא

תיקון ופירושה
גם למצוא מה
שאבדתי –
אבדתי משהו ואני
צריך למצוא אותו

נא בראשית א, כז.
נב מנחת שי לרות ד, יח בשם ספר גאולת הגר (אלא ששם הביא חלוקה אחרת, רחוקה יותר מהפשט).

נג ראה מאמרי אדה"א נ"ך עמ' קיא.

נד בראשית רבה ב, ג; זור ח"א רנב, ב.

נה בראשית א, ג.

נו שם פסוק ב.

נט משלי יב, ד (וראה תו"א מד, ד ואילך ובכ"ד).

נ חולין ס, ב.

חיים מתבטאים

גם בכחו של
האדם להתגבר,
ללכת קדימה
ולחיות בלי סוף

צדקה ומשפט, חסד ורחמים
יש מדרש נוסף שמתקשר
לעבודה שלנו להחזיר את
מה שהלך לאיבוד, שגם אותו
מביאים^{טו} בהקשר של תיקון
המשפט. המדרש^{טז} מביא משל

למלך שהתחתן עם נסיכה (מטרונה בלשון
המדרש). הנסיכה הביאה אתה כנדוניה שתי
אבנים יקרות בשרשרת^{טז}. כאשר המלך ראה את
שתי האבנים הטובות שהאשה הביאה הוא נתן
לה עוד שתי אבנים טובות. בהמשך היא אבדה
את שתי האבנים הטובות שלה, אז המלך אמר
לה – 'אם את אבדת את שתי האבנים הטובות
שלך אני צריך לקחת חזרה את שתי האבנים
הטובות שאני נתתי'. כעת אין לה אבנים טובות.
לימים היא החליטה שעליה לחפש את האבנים
הטובות שאבדה, היא עבדה קשה עד שמצאה
את האבנים הטובות שלה. היא חזרה לבעלה
ואמרה 'מצאתי את האבנים הטובות שלי' ואז
הוא אמר 'אם כן, כעת אני צריך להחזיר את
שתי האבנים הטובות, אבל במקום שהאבנים
האלה תהיינה בשרשרת שלך אעשה מהן כתר
עבורך'. זהו המשל, שבסופו יש למלכה כתר עם
כל ארבע האבנים היקרות.

המדרש מסביר את הנמשל של המשל:
המטרונה-המלכה היא עם ישראל והמלך הוא
הקב"ה. שתי האבנים הטובות שהביאה המלכה
הן "צדקה ומשפט". היא ירשה את שתי האבנים
הטובות האלה מהדור הראשון, מאברהם אבינו,
שלמד את ילדיו "ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה
ומשפט". מה הן שתי האבנים הטובות שה' נתן
למלכה? "חסד ורחמים" – "ושמר הוי' אלהיך
לך את הברית ואת החסד"^{טח}, "ונתן לך רחמים

לעתיד לבוא.

החיים, המתבטאים בדופק
החיים שבדם, שייכים הרבה
פעמים לספירת הגבורה^{טז}. חיים
מתבטאים גם בכחו של האדם
להתגבר, ללכת קדימה ולחיות

בלי סוף. לפני החטא היו לאדם חיים נצחיים,
התגברות על כל קושי ועיכוב, ואחרי החטא חיו
מוגבלים ומצומצמים – משך החיים התקצר
(לעומת האור, שנגזו לגמרי), בסוד "חד קציר"^{טז}
של קו שמאל, קו הגבורה.

קומתו הזקופה של האדם, שהיתה גבוהה עד
השמים (שכנגד התפארת^{טז}), שייכת ל"תפארת
גופא"^{טז} ("קומתו" בגימטריא **בשר ודם**, גוף
האדם, וכן **תלמיד חכם**, השייך לעמוד התורה
שבתפארת).

הזוג של פירות הארץ ופירות האילן שייך
– כמו זוגות רבים נוספים – לנצח והוד, שהם
"תרין פלגי גופא"^{טז}. בפרט, פרי הארץ, הכולל את
התבואה החיונית לחיי האדם, שייכת לנצח (בו
מתנת החיים, הקיום של האדם), ואילו פירות
האילן הם ההוד של הבריאה, החל מהודו של
גן עדן בו נטע ה' "כל עץ נחמד למראה וטוב
למאכל"^{טז} (אכן, "הודי נהפך עלי למשחית"^{טז})
וההוד הזה הוא הסבה לחטא עץ הדעת שגרם
לכל האובדן המתואר כאן – "ותרא האשה
[ש'איהי בהוד'^{טז}] כי טוב העץ למאכל וכי תאוה
הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו
ותאכל ותתן גם לאשה עמה ויאכל"^{טז}).

המאורות, הרמוזים לזיווג השלם של אדם
וחוה כפי שהם "שוין בקומתן", שייך כמובן
לספירת היסוד.

נו ראה לקו"ב לשעה" פ"ג קסג, א.

נח הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

נט זהר ח"א לא, א. ובכ"מ.

ס זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז (ע"מ) פ"א.

סא בראשית ב, ח.

סב דניאל י, ח.

סג ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

סד בראשית ג, ו.

סה סידור מהר"ד הנ"ל הערה ד (וראה בח"א של השיעור
– נדפס לקמן).

סו דברים רבה ג, ז.

סז ראה מתנות כהונה במדרש שם.

סח דברים ז, יב.

רק אהבה וחסד, בלי שיש דין כלל, רק חסד טהור. אנחנו צריכים לחפש את האבנים הטובות שלנו – היו לנו אותן ואבדנו אותן, ועלינו למצוא אותן. שה' יברך אותנו שנוכה ל"משפט וצדקה", לשתי האבנים הטובות שאנחנו צריכים להביא כאשר מתחננים עם ה' – הנדוניה שעלינו להביא היא שני אלה – ואז הוא נותן את שתי האבנים הטובות שלו, חסד ורחמים. את החסד והאהבה הטהורים והאין־סופיים יחד עם הרחמים שממתיקים את הדין אנחנו מקבלים מה' – אבל עלינו לעבוד ולהביא את המשפט והצדקה שלנו. שתהיה לנו הצלחה בעבודה שלנו. יש לנו עבודה, וצריך להבין שהעבודה שלנו – לכל אחד יש עבודה – היא לעשות סדר כדי שהמכונה תעבוד, וכאשר כל אחד יעשה את העבודה שלו המכונה תעבוד.

ורחמך^ט. ה' נתן לנו חסד וה' נתן לנו רחמים. הרחמים שה' נותן לנו הם גם מטען של רחמים על הזולת. כתוב בחסידות^ט שהחסד הוא אפילו למעלה מהרחמים. החסד הזה הוא הביטוי של טוב ה' – ה' הוא "עצם הטוב"^ט ו"טבע הטוב להיטיב"^ט. הטבע של ה' הוא רק לעשות טוב ובטוב הזה אין שום דין, שום עונש. הרחמים, אפילו במדרגה של יג מדות הרחמים, באים להמתיק עונש. כלומר, יש מציאות של דין ועונש והרחמים באים להמתיק אותם. אלה הרחמים של ה', אבל החסד כאן הוא החסד המוחלט –

סט שם יג, יח.

ע ראה ע"ח ש"א ענף ב; מאמרי אדה"א קונטרסים עמ' ה ואילך.

עא ראה ע"ח שער הכללים רפ"א; עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מתן תורה ופרשת משפטים צריכים להיות חוויה נמשכת – בכל יום ויום.
- ◆ למשפט שלש משמעויות – סדר־עולמי נכון; משפט־עצמי כדי להשפיע לזולת צדקה; "משפט כתוב" ש'אוכל' את כל העמים.
- ◆ כשעושים סדר־עולמי נכון וכל נברא שב למקומו המכונה חוזרת לעבוד – העולם מתחיל ללכת לה', הוא נעשה תזמורת המנגנת לה' שיר־הבריאה והופך ל"דירה בתחתונים" המגלה אלקות.
- ◆ קליפת הפלשתים – קליפת הליצנות – עושה בלאגן בעולם (ותיקונה הוא במשפט).
- ◆ על האדם לשפוט בכמה מעט הוא יכול להסתפק ולהרבות בצדקה בכל שאר רכושו.
- ◆ "משפט כתוב" הוא אכילת כל העמים – כולל חכמת העמים – על ידי המהפכה הרביעית אוכלים־מעכלים את כל העמים.
- ◆ "הדר הוא לכל חסידיו" כולל את חסידי ישראל וגם את חסידי אומות העולם.
- ◆ בחטא אדם מאבד בעצמו את זיוו, חייו וקומתו (כנגד חג"ת) ופוגע בעולם בפרי הארץ, פירות האילן ובמאורות (כנגד נה"י).
- ◆ כל חטא הוא התאבדות.
- ◆ תשובה היא למצוא מה שאבדתי – בביאת המשיח יחזרו ששת הדברים שנאבדו בחטא.
- ◆ על הכלה, כנסת ישראל, לדאוג לצדקה ומשפט, ועל החתן, הקב"ה, לתת לה חסד ורחמים.
- ◆ רחמים הם המתקת הדינים וחסד הוא טוב מוחלט ללא כל מציאות דין.

השיעור מוקדש לזכות:
החתן והכלה שמואל וטליה-נהורא ש' מימון
לרגל בואם בברית הנישואין - אור לכ"ד שבט תשפ"ג

שיעור

תיקון המשפט - חלק שני

"השיבה שופטינו"

קיצור מהלך השיעור

פרשת משפטים - זו נקראת בתורה ולהבדיל זו המשתוללת ברחובות - מזמינה להוסיף בכוונת ברכת "השיבה שופטינו" שלש פעמים בכל יום. **פרק א** מדבר על **משמעותה** ו**חשיבותה** הכללית של הברכה בתוך ברכות העמידה, **פרק ב** מפרש אותה משפט-משפט לפי **הסברי החסידות**, עושה חשק וגם נותן תוכן כדי **לכוון קצת יותר ופרק ג** - שלא נדפס בגליון, לקוצר המקום - מנתח את **מבנה הברכה** בדקדוק התבות והאותיות. זהו שיעור שכדאי שתצמידו ל**סידור** בתקופה הקרובה.

שלש פעמים בכל יום בתפלת שמונה-עשרה בברכת "השיבה שופטינו כבראשונה". צריך "לחיות עם הזמן" ובפרשת משפטים להוסיף בכוונה בברכה הזו. בכלל, זו כוונה והתבוננות חשובה בתקופה בה 'הנושא החם' בחדשות הוא העיסוק במערכת המשפט, מתוך תפלה ותקווה להגיע לתיקון אמתי של המשפט - משפט התורה בחיי הציבור שלנו. לפי כוונות האריז"ל¹ ברכת "השיבה שופטינו כבראשונה" מתקנת את יסוד הנוקבא (פרצוף רחל) על ידי השליש התחתון של יסוד הדכורא. בקיצור, זו ברכה של תיקון היסוד, בפרט

ד וראה נהר שלום לב, א.

א. בקשת תיקון המשפט

תיקון נקודת ציון

אנחנו נמצאים בפרשת משפטים. ראשית הפרשה - "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם"^א, ב"ז החיבור לפרשה הקודמת^ב, מתן תורה, שעלינו לחוות בכל יום תמיד^ג - מלמדת שאת המשפטים עלינו לקבל מסיני וליישם אותם בחיי היום-יום שלנו. תיקון המשפט הוא נושא כל כך חשוב ויסודי, עד שאנחנו מתפללים עליו

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. שיעור אנגלית (ח"א), כ"א שבט תשפ"ג - כפ"ח.

א שמות כא, א.

ב רש"י עה"פ.

ג פסיקתא זוטא ו, ו.

המלכות העיקר הוא תיקון יסוד נוקבא. בכל השנה הקב"ה נקרא בברכה זו מלך, "מלך אוהב צדקה ומשפט", והדבר מודגש במיוחד בעשרת ימי תשובה, בסיום "המלך המשפט" (כאשר אין עוד ברכה שהמלה "מלך" מופיעה בחתימתה). ורמז: כאשר מכוונים את שם הוי' עם שורוק בכל אות בעצם מוסיפים אחרי כל אות – בכוונה – ו (וי-וי-וי-וי-וי). כאשר מחשבים את הניקוד כל נקודה שוה 10 והי' (כמו כל קו בחישוב הניקוד) שוה 6 כך שסך הכל כאן עולה מלך!

ברכת הבקשה השמינית

ברכת "השיבה שופטינו" היא השמינית ב-13 ברכות הבקשה שאומרים כל יום. קוראים לתפלה הזו תפלת שמונה עשרה, אבל יש בה תשע עשרה ברכות, שמתוכן 13 הן בקשות שאנחנו מבקשים מה' שלש פעמים כל יום. יש בכל תפלה שלש ברכות ראשונות, שהן שבח של ה', ושלוש ברכות אחרונות, שהן הודיה לה', אבל הלב של תפלת שמו"ע הוא שלש עשרה בקשות¹. לפי הקבלה יג הבקשות מקבילות ל-יג מדות הרחמים². כל הבקשות שלנו הן בקשת רחמים, לכן תפלה בלשון חז"ל נקראת "רחמי". בתוך שלש עשרה הבקשות זו הבקשה השמינית, שמקבילה למדת הרחמים השמינית – "נוצר חסד"³. ה' שומר את החסד שאנחנו עושים ואת החסד שהוא עושה לאלפים, לאלפי דורות. למדה השמינית יש שם מיוחד בקבלה – היא נקראת "מזל עליון"⁴. כתוב ש"אין מזל לישראל"⁵, אבל הבעל שם טוב קורא "אין מזל לישראל"⁶, והמזל הזה הוא המדה השמינית

יסוד הנוקבא. יסוד הנוקבא נקרא "נקודת ציון", שהיא נקודת הרעותא דלבא, כמבואר בקבלה וחסידות⁷ – משהו יסודי ועיקרי ביותר – והתיקון שלה הוא בסוד "ציון במשפט תפדה". לכן כוונת השם בברכה הזו היא הוי' בשורוק – ניקוד היסוד⁸. יש כמה ברכות שקשורות לתיקון היסוד – גם "תקע בשופר" שיש בה סוד שם חב"ו⁹ – אבל כאן זו הכוונה של תיקון יסוד הנוקבא, הסוד של בנימין שנקרא "צדיק תחתון"¹⁰, נקודת ציון.

תודעת המלכות

תיקון יסוד הנוקבא, היסוד של המלכות, הוא התיקון העיקרי של המלכות. חשוב לזכור שהברכה הזו בעשרת ימי תשובה מקבלת חתימה מיוחדת, "המלך המשפט". דומה לכך היא רק הברכה השלישית, בה חותמים בעשרת ימי תשובה "המלך הקדוש" במקום "האל הקדוש". כלומר, בין הבקשות בשמו"ע – שמיד נרחיב עליהן יותר – זו הברכה היחידה ש'רגישה' ומשתנה בעשרת ימי תשובה. מכאן רואים שתיקון המשפט הוא עיקר התשובה. עשרת ימי תשובה הם ימים של בנין המלכות, כנסת ישראל. התשובה של עשי"ת באה לבנות את כנסת ישראל, לעסוק בתשובת הציבור, שעיקרה תיקון המשפט. התשובה היא שה' יהיה "המלך המשפט" – "ומלוך עלינו אתה הוי' לבדך". אין עוד ברכה בשמו"ע בה אנו מבקשים מה' בפירוש למלוך עלינו. בתיקון

בין הבקשות

בשמו"ע זו
הברכה היחידה
ש'רגישה'
ומשתנה בעשרת
ימי תשובה

¹ ראה ברכות כח, ב; ירושלמי ברכות פ"ד ה"ג.

² יא ברכות לד, א.

³ יב ראה גם שעה"כ דרושי תפלת השחר דרוש ג (ובכ"מ).

⁴ יג שמות לד, ז.

⁵ יד ע"ח שט"ו פ"ב ועוד.

⁶ טו שבת קנו, א.

⁷ טז בעש"ט עה"ת לך אות כו.

⁸ ה ע"ח של"ה פ"ג. ובכ"מ.

⁹ ו ישעיה א, כז.

¹⁰ ז תקו"ז ע (קכט, ב).

ח פע"ח שער העמידה פ"ט.

ט זהר ח"א קנג, ב ובכ"מ.

רפואה ותיקון המשפט

לפני ברכות הבקשה יש שלש ברכות. לכן אם מתבוננים מהי הברכה השמינית מתחלת שמו"ע מגיעים לברכה החמישית בבקשות, שהיא "רפאנו" – בקשת "חיי". הברכה השמינית מהתחלה היא בריאות והברכה השמינית בבקשות היא משפט.

מוסבר²³ ששמונה הוא המדרגה שמעל הטבע. שלמות הטבע היא שבע, שבת, ושמונה היא המדרגה שמעל זה. אם כן, הברכה השמינית מהתחלה היא "רפאנו" והברכה השמינית באמצעיות – התמצית של שמו"ע – היא "השיבה שופטינו כבראשונה".

ראינו שהענין של "מלך" מודגש בברכת "השיבה שופטינו". מענין לשים לב שבעוד בברכות השבח ה' מתואר כ"מלך" גם בברכה הראשונה ("מלך עוזר ומושיע ומגן") וגם בברכה השנייה ("מלך ממית ומחיה"), ובעשרת ימי תשובה גם בברכה השלישית ("המלך הקדוש"), הרי שבברכות הבקשה ה' מתואר כ"מלך" רק בברכת "השיבה שופטינו" ובברכת "רפאנו", "כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה" (ההטיה, "מלכנו", מופיעה בברכות התשובה, הסליחה והתפלה). ברור שתיקון המשפט תלוי בהופעת ה' כמלך – זהו עיקר תפקידו של המלך – אבל יש כאן חידוש מענין שגם בשביל רפואה צריך גילוי של מלך. רואים כאן קשר מובהק בין רפואה לתיקון המשפט – ברכת "רפאנו" היא בעיקר רפואת הגוף והנפש של הפרט ותיקון המשפט הוא הרפואה לכל חולי המציאות הכללית (וכפי שיוסבר עוד גם לקמן).

ב. פירוש הברכה

מה אומרת הברכה הזו? נקרא יחד – שכל אחד יפתח סידור – נתרגם (לאנגלית) ונסביר:

כג ראה לדוגמה גבורות ה' פמ"ז; תפארת ישראל פ"ב. ובכ"מ.

במדות הרחמים. כל מדות הרחמים הן בכתה, העל-מודע של הנשמה, אך בתוך הכתה המדה הזו היא השרש של החכמה²⁴. החכמה היא התחלת המודע, "ברך המבריק על השכל"²⁵, הברקת הכרה חדשה במודעות. החכמה יוצאת מהמדה הזו, "נוצר חסד". אם כן, חשוב מאד להתבונן בברכה הזו.

בני חיי ומזוני בבקשות התפלה

הבקשות שלנו מתחלקות לשלשה סוגי צרכים עיקריים שלנו – בני, חיי ומזוני – עליהם כתוב ש"לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא"²⁶. בני היינו משפחה, חיי היינו בריאות ומזוני היינו פרנסה. לשלש הבקשות שלשה מקורות ב"ג מדות הרחמים²⁷: בני, ילדים ומשפחה, שהם הדבר הראשון בשלשה, באים ממדת הרחמים השביעית – האמצע של יג מדות, מדת "ואמת" (סוד "זרע אמת"²⁸).

חיים ובריאות באים מהמדה השמינית, המדה שאנו עוסקים בה – "נוצר חסד". ברכת מזוני, פרנסה, באה מהמדה ה"ג, "ונקה", שנקראת "מזל תחתון".

אם כן, שלשת הדברים באים מהמדות השביעית, השמינית והשלש-עשרה²⁹ – אלה שלש הקטגוריות הראשיות של דברים שאנחנו מתברכים מה'.

יז שער מאמרי רשב"י, פירוש האד"ז (עמ' רמט). ובכ"מ. יח תניא אגה"ק טו.

יט מו"ק כח, א.

כ ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 249; ח"ז עמ' 241. ובכ"מ.

כא ירמיה ב, כא.

כב 7, 8 ו'13 עולים 28 – המשולש של 7, היינו שהכל נכלל במדה השביעית, "באור פני מלך חיים" (משל' טז, טו; "אור" כנגד זרע בני, "מלך" כנגד מזוני ו"חיים" היינו חיי), שע נהרין של תיקון "ואמת". וכן בני-חיי-מזוני הם כנגד ג אותיות אמת (רת"ס של האלף-בית) – בני מ"א. "כח האין סוף" (ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך); חיי מ"מ, סוד "מים חיים"; מזוני מ"ת, סוד "ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר" (בראשית כג, טז).

שופטים ויועצים

שלה, עד לגבורה בפועל באכיפה וענישה שצריך להפעיל השוטר, בסוד "אני בינה לי גבורה"^{לב}. לעומת זאת, שרש היעוץ הוא בפנימיות הכתה, "עצות מרחוק אמונה אמך"^{לג}, ולכן "שופטינו... ויועצינו" היינו עליה מהבינה אל השרש שלה בכתה, בסוד "פנימיות אמא פנימיות עתיק"^{לד} (ובסגנון אחר: השופט אחוז ב"עץ הדעת טוב ורע" – עליו להבחין היטב בין טוב לרע ולשפוט צדק – אבל היועץ אחוז ב"עץ החיים" וענינו להפוך את הכל לחיים לכתחילה, ודוק).

חזון הגאולה

מאיפה נלקחה לשון הברכה, "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה"? מפסוק מפורש בישיעהו, הפסוק השני מהסוף של הפטרת חזון – "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחלה"^{לה}. יש כאן גימטריא יפה ומדהימה: הערך של "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחלה" הוא בדיוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", הפסוק הראשון בפרשה שלנו! המספר הוא 1992 – 24 פעמים 83 (המספר הראשוני בבסיס המספר הזה). אנחנו יודעים שהרמב"ם חלק את ספר ההלכות שלו, משנה תורה, ל-83 קבצים של הלכות^{לו}. למה הוא עשה זאת? כי הוא היה רופא – כך הרבי מביא^{לז} – וחז"ל אומרים^{לא} שיש 83 מחלות שונות בעולם, כמנין המלה מחלה. רפואה שלמה, שמציע הרופא־הרמב"ם, היא חלק מהתורה. למלה מחלה יש 24 צירופים (24 פעמים 83 הנ"ל), כאשר הצירוף החשוב של מחלה הוא חמלה – עם חמלה ורחמים אנחנו מרפאים את כל 83 המחלות של המציאות. שוב, השווי של "ואלה

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה לפי הנוסח של הברכה, אנחנו צריכים שופטים אמתיים ויועצים האמתיים^{לב}. יש שתי פרשות בתורה שנקראות על שם משפט – "משפטים", הפרשה שלנו, ובסוף התורה, "שפטים"^{כה}, הפותחת במצוה למנות שופטים. שתי הפרשות הללו שייכות לברכה בה מבקשים מה' "השיבה שופטינו", אבל השופטים צריכים ללמוד את המשפטים, לדעת אותם ולפסוק לפיהם – והמשפטים האלה הם הפרשה שלנו, "כי תקנה עבד עברי"^{כו} וכו'.

פרשת שופטים מתחילה "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך". עם השופטים צריך למנות גם שוטרים. הרבי מלמד אותנו^{כז} שכך רק בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא לא נצטרך יותר שוטרים – נעשה כל דבר נכון מרצוננו הטוב. אפילו כאשר נעשה תשובה נצטרך שופטים, השופטים הם חלק מהתשובה, אבל במקום שוטרים נצטרך יועצים. כך כתוב כאן בברכה – "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה".

המשפט שייך לספירת הבינה^{כח} – שם השיקול השכלי של השופטים הבוחנים את המציאות – שפנימיותה רחמים (בסוד "משפט רחמי"^{כט}) ומחיצוניותה מתעוררים דינים (בסוד "מינה דינין מתערין"^ל) כפי שחז"ל קוראים לפרשתנו, "משפטים", פרשת דינים. "שפטים ושטרים" היינו הירידה מהבינה – שבה קיימת עדיין הנטייה להתגבר על הדין, כאשר "יפה כח פשרה מכח הדין"^{לא} – אל הדינים שמהחיצוניות

כד ורמז: שפטיעץ עולה 559, חצי "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (דברים ו, ד), ומכיון ששניהם מופיעים בלשון רבים (ומיעוט רבים שנים) יש כאן יחוד ה' שלם.

כה דברים טז, יח.

כו שמות כא, ב.

כז שיחת פרשת שופטים תשנ"א.

כח וראה ספר הכוונות (ישן) בכונת ק"ש שיע רבתי ד"שמע" (סוד ז"ת דאמא עילאה) היא סוד ע הסנהדרין, ודוק.

כט הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

ל ראה זהר ח"א קנא, א.

לא סנהדרין ה, ב.

לב משלי ח, יד.

לג ישעיה כה, א.

לד הגהת הרנ"ש לאוצ"ח שער עתיק פ"ד.

לה ישעיה א, כו.

לו הקדמת משנה תורה.

לז תו"מ תשמ"ו ח"ב עמ' 246.

לח בבא מציעא קז, ב.

החזרה שלנו אל

עצמנו, אבדנו
את עצמנו וצריך
לשוב ולמצוא
את עצמנו, היא
"בצדקה"

השופטים והיועצים היגון נמתק והופך להיות ששון והאנחה נמתקת והופכת להיות שמחה (הכל בסוד "המתקת הדינים בשרשם" בספירת הבינה, לה שייך המשפט, כנ"ל).

אם עושים הקבלה לפי הסדר

כאן, השופטים בפרט פועלים את תיקון היגון והפיכתו לששון והיועצים פועלים את תיקון האנחה והפיכתה לשמחה. ידוע^{מג} שבקליפה הנקבה היא 'למעלה' במדרגה מהזכר – כלומר, היא קליפה קשה ועמוקה יותר – ולכן כדי לתקן את האנחה נדרשה המתקה מהשרש הגבוה יותר, כח של "פלא יועץ" שבא משרש היועצים, ה"עצות מרחוק" (כנ"ל).

אפשר לשים לב שבאמת השער של כל אחת מהמלים יגון ואנחה הוא טוב מאד. השרש של יגון הוא גן – הוא בא מגן עדן (רק שקליפת היגון יונקת מהגן, כמו בסיפור ידוע של רבי נחמן מברסלב^{מז}). אגב, יש כאן דוגמה מובהקת למלה באנגלית שהמקור שלה הוא בלשון הקדש – התרגום של יגון הוא agony, ממש אותה מילה. השרש של אנחה הוא נח, לשון מנוחה. אם כן, בקדושה יגון ואנחה הם גן עדן בו זוכים למנוחה, בחינת שבת, ולשם צריכים להחזיר אותם.

חסד, רחמים, צדק ומשפט

הברכה ממשיכה:

ומלוך עלינו אתה הוי' לבדך בחסד וברחמים בצדק ובמשפט.

יש כאן ארבעה מושגים, שמתבקש להקביל לאותיות שם הוי' ב"ה: על "צדק" כתוב בפירוש שהוא כינוי למלכות – "צדק מלכותא קדישא"^{מח} – ה תתאה שבשם. ה"רחמים" הם פנימיות ספירת התפארת, עיקר הזו שבשם.

מג ראה שער הפסוקים וירא דרוש עמנו ומואב ובכ"ד. מד ראה סיפורי מעשיות מעשה יא ושם מעשה יג (ביום השני).

מה הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

המשפטים אשר לפנייהם הוא כל 24 הצירופים של מחלה, והוא גם הערך של הפסוק בהפטרת חזון "ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעצין כבתחלה". שוב רואים שהרפואה הכללית תלויה בתיקון המשפט.

סיום הפטרת חזון הוא פסוק מפורסם מאד, שכבר הזכרנו – "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". פסוק שמקשר משפט וצדקה, שמופיעים יחד בברכה שלנו^ט. הגאולה והחזרה לישראל – לארץ ישראל ולתורת ישראל, שלמות הארץ ולשלמות התורה – היא "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". "ציון" היינו גם הנקודה הפנימית של הלב, כנ"ל. הנקודה הכי פנימית של הלב שלנו, "ציון" – ה'ציונות' שיש לכל יהודי – מתגלה על ידי משפט, "במשפט תפדה", "ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם [לפנימיותם]^מ". "ושביה בצדקה" – החזרה שלנו אל עצמנו, אבדנו את עצמנו וצריך לשוב ולמצוא את עצמנו^ט, היא "בצדקה".

תיקון יגון ואנחה

על ידי שה' ישיב לנו את השופטים כבראשונה ואת היועצים כבתחלה הוא יסיר מאתנו כל יגון ואנחה:

והסר ממנו יגון ואנחה.

מאיפה מגיע הביטוי "יגון ואנחה"? גם המקור שלו בספר ישעיהו, בנבואות הנחמה – "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה"^{מא}. מוסבר בחסידות^{מב} ש"ששון ושמחה" הם הזכר והנקבה של הקדושה ו"יגון ואנחה" הם הזכר והנקבה של הקליפה. יוצא כאן דבר מאד יפה, שבזכות

לט ראה באורך גם בכ"ב של השיעור – נדפס לעיל.

מ תו"א עה, ג.

מא ישעיהו לה, י. וראה פסוק מקביל שם נא, יא (הפסוק האחרון לפני תחלת הפטרת פרשת שפטים – "אנכי אנכי הוא מנחמכם", ודוק).

מב סידור מהר"ד על ברכת "השיבה שופטיו".

כפשוט. אם כן, בחתימת הברכה משתקפות כל המדות "בחסד וברחמים בצדק ובמשפט" (ובאותו סדר-צירוף – "אוהב [חסד-י] צדקה [רחמים-צדק, ו-ה תתאה] ומשפט [ה עילאה]" – ודוק).

חז"ל מלמדים^{מז} כי המדות צדקה ומשפט הן שתי אבנים טובות שמביאה לחיי הנישואין הכלה, כנסת ישראל, וכנגדן מעניק לה החתן, ה' יתברך, את המדות חסד ורחמים. הדבר מתאים כפתור ופרח להקבלה שעשינו, בה החלוקה כאן היא ש"בחסד וברחמים" הם כנגד אותיות י-ו, האותיות הזכריות בשם הוי', ואילו "בצדק ובמשפט" (ש'נמתקים' אחר כך ל"צדקה ומשפט") הם כנגד אותיות ה-ה, האותיות הנקביות בשם הוי'. כדי לתקן את העולם בחסד וברחמים עלינו למצוא את שתי האבנים הטובות שהיו לנו ואבדנו – להחזיר את הצדק-הצדקה והמשפט בעבודתנו, החל מהתפלה על כך לה', ואז הוא יחזיר לנו את החסד והרחמים.

מז דברים רבה ג, ז. וראה באורך ח"ב של השיעור – נדפס לעיל.

לגבי ה"משפט" כבר הוזכר שהוא שייך לבינה, ה עילאה, לדינים של הבינה וגם להמתקתם בשרש. ה"חסד" כאן שייך לחכמה – שרש קו הימין, קו החסד, בה מאיר שם עב בגימטריא חסד – הי שבשם. אם כן, הצירוף "בחסד וברחמים בצדק ובמשפט" הוא י-ו-ה-ה – הצירוף של חדש סיון, החדש של מתן תורה בסיני, שהמשכו הוא "ואלה המשפטים" ("מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני"^{מו}). החוש של חדש סיון הוא חוש ההילוך – תיקון המשפט-ההלכה מאפשר לכל המציאות ללכת קדימה^ט.

חתימת הברכה היא:

ברוך אתה הוי' מלך אוהב צדקה ומשפט.

ה"בצדק ובמשפט" שסמוך לחתימה הופך בחתימה עצמה ל"צדקה ומשפט" – צדקה באה משרש צדק, כאשר תוספת ה-ה הופכת ללשון נקבה וגם משנה את המשמעות משורת הדין (צדק) להשפעה ברחמים (צדקה). כלומר, ה"צדקה" היא המתקת ה"צדק" של המלכות על ידי רחמי התפארת והמלה "אוהב" שייכת לחסד,

מו רש"י על שמות כא, א.

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ על תיקון המשפט אנו מתפללים שלש פעמים בכל יום.
- ◆ עיקר תיקון המלכות – תשובת הציבור – הוא תיקון המשפט.
- ◆ תיקון המשפט הוא הרפואה לכל חוליי המציאות.
- ◆ משפט ורפואה תלויים בגילוי ה' כמלך.
- ◆ בעולם הזה אנו זקוקים לשופטים ושוטרים (מלמעלה למטה) ולעתידי לבוא נזכה לשופטים ויועצים (מלמטה למעלה).
- ◆ השופט עסוק בבירור "עץ הדעת טוב ורע" והיועץ אחוז ב"עץ החיים"
- ◆ ריפוי כל מחלה הוא בחמלה.
- ◆ "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" – המשפט המתוקן מגלה את נקודת ה'ציונות' הקדושה שיש בלב של כל אחד והצדקה משיבה לנו את עצמנו אחרי שהלכנו לאיבוד.
- ◆ השופט הופך את היגון לששון והיועץ הופך את האנחה לשמחה – ואז זוכים למנוחה של גן עדן.
- ◆ עבודת ישראל ה'נשית' "בצדק ובמשפט" גורמת מצד ה' לגילוי 'זכרי' "בחסד וברחמים".

שיעור

חוש האכילה

בתאבון!

קיצור מהלך השיעור

בשולי השיעור הגדול על תיקון המשפט – ששני חלקיו נדפסו לעיל – נזכר בקצרה עוד נושא מעניין: **התאבון הקדוש** שצריך לעורר בנו **חדש שבט**. אחרי הסבר קצר על **חוש האכילה** ובירור של חושג **התאבון בתנ"ך** – לשלילה ולחיוב – מתקשר הכל שוב אל התאבון שלנו **לזכות לקיום המשפטים** של ה' **ולגאולה** שתבוא בעקבות זאת. שיעור קצר לשלהי שבט – שמשאיר **טעם של עוד**... בון אפטיט!

חוש האכילה היהודי

בכשרות – יש הרבה סיפורי פלאות של צדיקים שחשו האם האוכל ששמו לפניהם הוא כשר או לא. החלק הראשון של חוש האכילה היהודי הוא לחוש אם משהו כשר. אחר כך חוש האכילה הוא להיות מסוגל לאכול כל דבר לשם שמים¹, שיהיה כח לעבוד את ה', ועוד יותר, שבאכילה יהיה יחוד עם האלקות בתוך הגשמיות ("בכל דרכיך דעהו"²), כתכלית של עשית העולם דירה בתחתונים – שהגשמיות, הממד החומרי והגשמי של המציאות, תהיה אלקות. אין יותר גשמי מאכילה.

אכילה היא השרש הראשון שמופיע במסורה³

אנחנו נמצאים בחדש שבט, ולכל חדש יש חוש – תכונה מיוחדת של הנשמה ששייכת לחדש. החוש של חדש שבט הוא חוש האכילה⁴. חוש האכילה שייך במיוחד לנשים שמכינות במטבח את האוכל. אנחנו יודעים שלנשים יש שלש מצוות מיוחדות⁵, שראשי התיבות שלהן הם **חנה** – חלה, נדה, הדלקת הנר⁶. בכללות חלה היינו כשרות המאכלים – שהכל יהיה כשר. חוש האכילה אומר שיש 'חוש'

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. שיעור אנגלית (ח"ג).

כ"א שבט תשפ"ג – כפ"ח.

א ספר יצירה פ"ה מי"ח.

ב וראה שבת פ"ב מ"ו.

ג סוף הגהות מיימוניות דשי"כ לספר זרעים.

ד אבות פ"ב מי"ב.

ה משלי ג, ה. וראה ראה לקו"ש ח"ג תרומה ס"ו ובכ"ד.

ו קובץ מסורת הגדולה "אכלה ואכלה".

החטאים אני נגעל מ"גאון יעקב". מהו "גאון יעקב"? בית המקדש. המקדש נקרא "גאון יעקב", וכאשר ה' מתאב, נגעל מאתנו, הוא נגעל מבית המקדש, ובמקום להשמיד אותנו, חס ושלום, הוא משמיד את המקדש¹.

יש כמה מפרשים² שמסבירים שה"מתאב אנכי" בא מהשרש **תעב**, ממנו באה המלה תועבה, רק שה-ע של **תעב** התחלפה ב-א של **תאב**. אנחנו יודעים³ כלל גדול – שכאן יש לו דוגמה – שבתוך כל מלה בעברית ב-ע יש את המלה ב-א, ולפעמים ה-א מופיעה מופיע בפירוש. לכן יש מסבירים שאין הכוונה כאן לשרש **תאב** אלא לשרש **תעב**. הרד"ק מביא את שני הפירושים – פירוש אחד לשרש **תאב** יש משמעות הפוכה, מהדוגמאות לשרשים הפוכים אצלו, למשהו או להגעל ממהו, ופירוש שבעצם "מתאב" – נגעל בא משרש **תעב**.

התאבון הקדוש

בכל אופן, כעת נתבונן בשלש ההופעות של שרש **תאב** בפרק קיט בתהלים, שהן בוודאי במשמעות חיובית – **תאבון** דקדושה (לו זוכים מכח מורנו **הבעל שם טוב**):

הפסוק הראשון הוא פסוק כ, הפסוק השלישי של האות ג:

גְּרָסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל עֵת.
 "גרסה נפשי" פירוש לגרוס-לשבור את הנפש שלי – זהו ביטוי של לב שבור, שאין שלם ממנו⁴. "גרסה נפשי" בשביל "לתאבה", ולמה? "אל משפטיך", יש לי תאבון למשפטים שלך, שייך לפרשה שלנו (משפטים). לכל אדם יש תאבון לאכילה, אבל המלך דוד בתהלים אומר שיש לנפשו תאבה למשפטים. חדש שבט, בו

— **אכל, א-כל**, אחד הוא **הכל** והכל הוא אחד, השרש של האכילה (ממוצע כל אות בשרש **אכל** הוא **טוב** – "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"⁵, "טוב למאכל"⁶). שוב, אכילה היא החוש של החדש הזה, חדש שבט, והוא גם חוש התענוג⁷ – איך יהודי מקבל חויה של תענוג, תענוג גשמי, כמו שנסביר יותר.

תאבון – טוב או לא?

חוש האכילה אומר שיש לך תאבון טוב. כשאומרים למישהו 'בון אפטיט' מתכוונים 'בתאבון'. ראיתי הרבה רופאים בשנה האחרונה, והיה לי חידוש שכל הרופאים שואלים שאלה ראשונה – 'יש לך תאבון?'. אמרתי – 'כן, ברוך ה', יש תאבון'.

מה המלה הזו? הצורה הזו לא מופיעה בפירוש בתנ"ך – אלא רק בחז"ל – אבל השרש **תאב** מופיע בתנ"ך. תאב הוא חשק ומשיכה. מה ההופעה הראשונה של השרש בתורה? הוא רמוז במלה הראשונה בתורה, "בראשית". כתוב בתיקוני הזהר⁸ שאחת המשמעויות של חילופי האותיות של בראשית היא **שיר-תאב**. ה' ברא את העולם כי הוא תאב, תאוה עמוקה, לשיר⁹. הפרק הכי גדול בתנ"ך הוא תהלים קיט – פרק לפי **כב** האותיות בו חוזרת כל אות שמונה פעמים. אין עוד פרק בכל התנ"ך שמגיע לאורך הזה. שלשה מהפסוקים האלה, שכעת נתבונן בהם, הם עם השרש **תאב** באופן חיובי.

השרש הזה מופיע גם בספר עמוס, במשמעות הפוכה. הרד"ק מסביר שיש הרבה שרשים בעברית שמופיעים כדבר והיפוכו, הן באופן חיובי והן באופן שלילי (כמו להשריש ולשרש). בעמוס כתוב "מתאב אנכי את גאון יעקב"¹⁰ – בגלל

1 ג. ראה במפרשים שם (רש"י, רד"ק).

2 יד. ראה במסורה קטנה, ובפירוש ר"א מבלגנצי, רד"ק, ר"י כספי, ר"י מטראני ועוד.

3 טו. ראה בראשית רבה כ, יב. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר תשע"ג ועוד.

4 טז. קול מבשר ח"א לתהלים קמז ובכ"מ; ראה קונטרס התפלה פ"ב.

ז. בראשית א, לא.

ח. שם ב, ט.

ט. וראה מבוחר שיעורי התבוננות ח"י עמ' 165 ואילך.

י. תקוני (כד, ב).

יא. וראה עוד בח"ב של השיעור (נדפס לעיל).

יב. עמוס ו, ח.

הרעב לדבר ה'

הנביא עמוס אומר "הנה ימים באים נאם א־דני הוי' והשלחתי רעב בארץ" – חייב להיות קשר לחדש הזה, חדש האכילה, ההצלה מהרעב – אבל "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי הוי'".^{כב}

חז"ל אומרים^{כג} ש"דבר הוי' זו הלכה" – משפט. מפרשים גם "דבר הוי' זו נבואה" – חזרת הנבואה לעם ישראל היא מסימני הגאולה. עוד פירוש "דבר הוי' זה הקץ" – הסוף של החשך, "קץ שם לחשך"^{כד}, וההתחלה של האור, "ויאמר אלהים יהי אור"^{כה}, האור של המשיח, של הגאולה. אלה שלשה פירושים ל"דבר הוי'", אבל כאן כתוב "דברי הוי'", בלשון רבים, כולל את שלשת הדברים האלה – הלכה, נבואה וקץ. לפני שמשיח יופיע יש רעב לדבר ה' – רעב להלכה, לנבואה ולסיום החשך ולהתחלת האור. כמה שוים שני המושגים שהולכים כאן יחד, **רעב-צמא? תאב**, השרש המיוחד שאנחנו כעת מדברים עליו, תאבון, משיכה וגעגוע למשהו. ראשי התיבות של רעב-צמא הם **רץ** – לרוץ למשהו, "רצוא". לעומת זאת, שבע – כמו שכתוב "צדיק אכל לשבע נפשו"^{כז}, פסוק של חדש שבט, שהאות שלו היא **צ**, צדיק מגיע לשובע אמתי – הוא משער **שב**, לשון ישוב, "שוב". רעב וצמא הם ריצה – לא ללחם גשמי ולמים גשמיים אלא לשמוע את דברי ה'. האדם רעב עד שנפשו פורחת ממנו – זהו ה"רצוא". השובע, ה"שוב", הוא כאשר הנפש חוזרת לתוכו. התכלית שה' רוצה היא ה"שוב", שהכל יהיה לפי חוק וסדר, "השיבה שופטינו כבראשונה"^{כח}.

כב עמוס ח, יא.

כג שבת קלח, ב.

כד איוב כח, ג. ורמז לענינו: "קץ שם לחשך" (888 – ח"פ פלא של משיח, סוד ה'8) עולה תאבון משפט.

כה בראשית א, ג.

כו משלי יג, כה.

כז כנ"ל באריכות בשני חלקי השיעור הקודמים.

קוראים את פרשת משפטים, בא גם לתת לכל אחד מאתנו תאבון ותאוה לתקן את המשפט – שמיד יהיה כאן במדינה "משפט עברי". כאשר יהיה משפט עברי, יתגלה שהוא באמת רחמים – "משפט רחמי"^{יז} – רחמים על כל אחד מאתנו. לכן בפרצוף תיקון המדינה^{יח} שמנו את תיקון המשפט בתפארת, שהיא הרחמים. התאוה-תאבה שלנו היא לתקן את המשפט כולנו יחד. הפסוק הבא הוא פסוק מ, הפסוק האחרון של האות ה':

הַנְּהָתָאֲבָתִי לְפִקְדֵי הַבְּצֻדָתָהּ שְׂעֵשְׂעִי.

"פְקִידִךְ" היא מלה אחרת למשפטים, לחוקי התורה. מכיון שאני תאב לפקודיך – "בצדקתך חייני" (כמו "משפט וצדקה"^{יט} "פְקִידִךְ" הולכים כאן עם "צדקתך"). בזכות "השיבה שופטינו כבראשונה" זוכים לחיים.

השרש מופיע בתהלים רק בפרק הזה, והפעם השלישית היא שלשה פסוקים מהסוף:

תְּאֲבָתִי לִישׁוּעָתָהּ הוֹי וְתוֹרָתָהּ שְׂעֵשְׂעִי.

קודם התאבון היה למשפט או לפקודים – הפקודות של ה' – וכאן התאבון הוא לישועה, ואז "ותורתך שעשעי". התורה היא גם השעשועים של ה', "ואהיה שעשעים יום יום"^כ, כפי שהתורה אומרת על עצמה בספר משלי. צריך להיות יחס בין שני חלקי הפסוק, "תאבתי לישועתך הוי'" ו"ותורתך שעשעי". יש לשון נופל על לשון בין ישועה ושעשוע – שניהם מאותו שער, **שע**. בקבלה זהו מושג חשוב – **שע** נהוריך^{כא}, עליהם נאמר "באור פני מלך חיים"^{כב} (שייך ל"חיני" בפסוק הקודם). "ותורתך שעשעי" היינו לראות את האור של התורה – האור שיש לי כאשר אני לומד תורה. האור הזה הוא הישועה שלי ואני מבקש מה' את הישועה הזו.

יז ע"פ הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

יח ראה בספר תיקון המדינה פ"י (עמ' צה ואילך).

יט משלי ח, ל.

כ זהר ח"ג קלג, ב; ע"ח ש"ג פי"ד. ובכ"מ.

כא משלי טז, טו. וראה זהר שם.

”ויצאה והיתה”

הערות במסכת גיטין

כי יקח איש אשה

והאשה משתנה. ”כי יקח איש אשה”, האיש לוקח אותה, באמירת הרי את מקודשת לי אך אם אמר ”הריני אישך”, פועל שינוי בעצמו, אין כאן קידושין כלל. האיש יכול לשאת כמה נשים ואין בו שינוי מהותי, מה שאין כן אצל האשה שמקודשת רק לו הרי יש בה שינוי המהות. אלא שממילא האיש נעשה בעלה-אישה, מצד היחס אליה – כלומר שינוי המהות של האשה פועל ממילא שינוי בגדר האיש (היינו בחינת האשה שבאיש, ב”ן דמ”ה, כמו שיתבאר), אך לא שינוי המהות בו-עצמו. לכן אמירת ”הריני אישך” אינה מעשה הקידושין עצמו אלא רק תוצאה ממנו.

ובפנימיות, שרש האיש והאשה הוא הקב”ה (האיש) וכנסת ישראל (האשה). היחס ביניהם הוא יציבות ושינוי – ה’ אינו משתנה כלל, וכנסת ישראל היא בחינת כלה, כלות הנפש ושינוי, כרמוז בפסוק ”אני ה’ לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם”^א (שפירושו הפנימי: כיון שאני ה’ לא שניתי כיצד אתם לא הגעתם מהתבוננות זו לכלות הנפש?).

בחינות איש ואשה בקידושין

נמצא ארבע אפשרויות בלשון הקידושין: א. כשהאיש אומר הרי את מקודשת לי, ”כי יקח איש”, הוא לוקח אותה. ב. כאשר האיש אומר הריני אישך, הוא לוקח עצמו אליה. ג. כאשר האשה אומרת הריני מקודשת לך, לוקחת עצמה אליו. אמירה זו עצמה אינה מועילה אך למסקנה זהו ספק כיון ששתיקתו יכולה להחשב כאמירה. ד. כאשר האשה אומרת התקדש לי, היא לוקחת אותו, ודאי לא מועיל.

זו מערכת של בחינות איש ואשה והתכללות ביניהן. שתי האפשרויות הראשונות הן שתי בחינות איש: האיש לוקח אותה היינו ’איש שבאיש’, רק הוא הפועל. האיש לוקח עצמו אליה היינו ’אשה שבאיש’, הוא האומר והפועל אך פעולתו היא לתת עצמו לאשה. ושתי

”כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו פי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פרידת ונתן בידה ושלחה מביתו”^א.

מכאן לומדים את גדי הקידושין. מבואר בגמרא^ב שאם האשה נתנה לאיש ואמרה לו התקדש לי אינה מקודשת, ”כי יקח ולא כי תקח”. ועוד מבואר^ג שאם אמרה ”הריני מקודשת לך” אינה מקודשת. ופירש הר”ן: האיש הוא הלוקח ולא שהאשה תכניס עצמה לרשות בעלה, אלא מה שהאשה עושה בקידושין הוא ההתרצות ובוזו כאילו עושה עצמה כהפקר ואז הבעל פועל ומקדש אותה.^ד

ועוד מבואר בגמרא שאם ”נתן הוא ואמרה היא [אתקדש אני לך]” זהו ספק, כיון שיתכן ששתיקת האיש במקרה זה היא כהודאה לדבריה וכאילו הוא אומר. ועוד בגמרא ”הריני אישך... אין כאן בית מיחוש. וכן בגידושין... איני אישך... אין כאן בית מיחוש... הכא [בקידושין] כתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו. והכא [בגידושין] כתיב ושלחה ולא שישלח את עצמו”.

יציבות ושינוי

מכל זה עולה שבקידושין האיש נותר במקומו

נערך ע”י יוסף פלאי לפי רשימות הרב.

א דברים כד, א.

ב קידושין ד, ב.

ג קידושין ה, ב.

ד ר”ן נדרים ל, א.

ה מלאכי ג, ו.

לעומת "האיש מקדש", האיש נותן ומדבר והאשה מקבלת ושותקת. עיקר ה'עבודה' בקידושין הוא מצד האיש, השייך לדרגת הבטול. האיש הפועל-המשפיע צריך להיות בבחינת בטול, כדרגת החכמה. ואילו מצד האשה צריך דעתה והסכמתה, העבודה שלה היא 'להפקיר עצמה' (כדברי הר"ן) וזו משמעות שתיקתה. גם עבודת האשה היא בטול כמובן, אך באופן של מקבל (נוקבא), 'הנחת עצמה', הפקר האשה לעומת בטול הבעל.

ורמוז: **הפקר** = **שכינה**. הכלה-האשה היא השכינה והיא מפקירה את עצמה למעליותא. בין המושגים כלה ושכינה יש יחס מובהק: **שכינה** = 7 פעמים **כלה**. ועוד, **כלה** = משולש י, ו-**שכינה** = פירמידה י (סכום דיבועי המספרים מ"ז עד 10).

הכל מן האשה

אמנם האיש מקדש אבל קידושי האיש אינם כלום בלא האשה, כלשון חז"ל "הכל מן האשה", ואליבא דאמת היא המנווטת את הקידושין. אדרבה, יש משהו באשה שקודם לאיש בקידושין – האשה נותנת את דעתה והסכמתה, מפקירה עצמה, ואז האיש מקדש. והנה איש הוא בחינת שמים ואשה בחינת ארץ ("קרקע עולם"), ולדעת בית הלל "ארץ קדמה"¹, היינו קדימת האשה לאיש.

האיש והאשה הם הקב"ה (שמים) וכנסת ישראל (ארץ). מה שהשתיקה של האשה קודמת היינו על דרך קדימת ישראל לכל דבר, "מחשבתן של ישראל קדמה", "ישראל עלו במחשבה" (לפני כל הבריאה שנבראה בדיבור, בעשרה מאמרות) והשרש של ישראל הוא בדרגת "במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים [ועמך כלם צדיקים]"².

האפשרויות האחרונות הן שתי בחינות אשה: האשה לוקחת עצמה לאיש היינו 'איש שבאשה'. והאשה לוקחת את האיש אליה היינו 'אשה שבאשה', ודוק.

בפנימיות, הדבר מתאים למושגים מ"ה וב"ן (שתי דרכים למילוי שם הוי'), מ"ה הוא בחינת הזכר-האיש וב"ן בחינת הנקבה-האשה, ויש התכללות ביניהם: מ"ה דמ"ה, איש שבאיש; ב"ן דמ"ה, אשה שבאיש; מ"ה דב"ן, איש שבאשה; ב"ן דב"ן, אשה שבאשה. ארבעה אלו מכוונים גם למבנה היסודי של ארבע אותיות שם הוי': איש שבאיש, מ"ה דמ"ה, שייך לדרגת החכמה-אבא, י בשם הוי'; אשה שבאיש, ב"ן דמ"ה, שייך לדרגת הבינה-אמא, ה עילאה בשם הוי'; איש שבאשה, מ"ה דב"ן, שייך למדות, ו בשם הוי'; אשה שבאשה, ב"ן דב"ן, שייך למלכות, ה אחרונה בשם הוי'.

נמצא שקידושין גמורים ודאיים לפי התורה הם דווקא בדרגת מ"ה דמ"ה, איש שבאיש, י בשם הוי', מוחין דאבא (דרגת קדש, שייך לקידושין) – האיש לוקח את האשה, אומר לה הרי את מקודשת לי (ולהיפך בגירושין). פנימיות החכמה, י, היינו הבטול ("ונחנו מה", חכמה היינו כח מה) – וכדי להיות יחוד אמיתי בין איש לאשה צריך להיות מוחין דאבא, בטול היש ובטול במציאות.

כשהאשה אומרת הריני מקודשת לך יתכן שהדבר מועיל. זו בחינת איש שבאשה, מ"ה דב"ן, ולכן יכול להועיל מצד ה'מה', הבטול, צד האיש. בדיבור האשה נחשב כאילו הבעל דיבר, בחינת האיש שבה מעוררת את האיש עצמו.

בטול והפקר

האיש פועל והאשה נפעלת, "האשה נקנית"

¹ מתבטא במה שיש נוהגים להניח תפילין דר"ת, בחינת מוחין דאבא, דווקא מהחתונה.

² חגיגה יב, א.

אל המשפט העברי

ולהראות את היפי והאמת שבו. בעצם המושג 'משפט' טמונה משמעות עמוקה:

סדר והתקדמות

ראשית, משפט פירושו סדר (כמו "והקמות את המשכן כמשפטו"). המשפט הנכון הוא לסדר כל דבר במקומו הנכון. גם 'הפרדת הרשויות', במידה שהיא קיימת במשפט העברי (כמו 'משפט המלך' לעומת דין תורה), היא דוגמה לסדר נכון. הסכסוכים והמריבות בין יחידים וקבוצות, נובעים מאי-סדר, כאשר אדם חש מאוים מחברו – והמשפט מסדר הכל על מקומו, "וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום".

הסדר הנכון מאפשר התקדמות. המשפט נקרא הלכה, מלשון הליכה והתקדמות ("אל תקרי הליכות אלא הלכות"). המשפט האמיתי מסדר הכל וכך נותן לכל אחד את המקום לבטא את עצמו ולהתקדם. המשפט אינו רק מערכת של בלמים ואכיפה כדי למנוע אנרכיה ואסון, כאשר השופט הוא 'אובייקטיבי' ואינו מעורב, אלא משפט שבו השופטים אכפתיים ומעורבים (תוך שהם שומרים על האמת), מלאי רחמים על כולם, ומפיחים רוח של צדק ויושר.

השפט וצדקה

המשפט הולך עם הצדקה, "וְשִׁמְרוּ דִּרְךְ ה' לְעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט". השבת הסדר הנכון <<<

בעוד הוויכוח הציבורי על הרפורמה המשפטית מתלקח בעז, לא נשכח את היעד האמיתי. לב התיקון של המדינה היהודית הוא המשפט העברי, משפט התורה, וסביב החזון של תיקון המשפט יתאחד בע"ה העם כולו, שכן המשפט העברי לא שייך ל'מיך' ולא ל'שמאל', הוא 'האמצע' האמיתי (כמו שהתורה מכונה "עמודא דאמצעייתא").

השפט חסיני

לעם ישראל מערכת משפט מיוחדת. "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפִנְיָהֶם" – "מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני". התורה לא עוסקת רק בתחום 'הדתי' בין אדם למקום, אלא מקיפה את כל חיי היחיד והחברה. לכן, מערכת המשפט שלנו היא 'יהודית' לגמרי – השופטים הם יראי שמים ויודעי תורה, והמשפטים הם משפטי התורה. איננו יכולים לאמץ מערכת משפט זרה ('ערכאות של גויים'), דבר המהווה "הרמת יד בתורת משה". כמובן, יש משמעות הלכתית רבה לתקנות הציבור ודיני המלכות (ויש הרבה מה ללמוד גם מחכמת הגויים), אך קנה-המידה המחייב, הלזו הפנימי, הוא המשפט העברי בלבד.

המשפט העברי מתנשא מעל למשפט העמים, "ומשפטים בל ידעום", ועלינו ללמוד

ניגון

531 | ח"י אדר א' תשפ"ב

משפט המופנה אל אמות העולם ותכליתו לקרב ואף לכלול ('לאכול') את האומות שיכירו בתורת משה, כמו שנאמר על מלך המשיח "וְשֵׁפֶט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתְתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמוֹרוֹת לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חָרֵב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה".

« על כנו היא לא רק צדק אלא צדקה. בהשראת השופטים הצדיקים, כל אחד ואחד שופט את עצמו בצדק – מה שהוא צריך למחייתו מותר לעצמו וכל השאר הוא נותן בשמחה לצדקה, "שלי שלך ושלך שלך". ולבסוף, "לעשות בהם משפט כְּתוּב" –

קול שמחה

פרשת משפטים

המשפטים לפנייהם

"ואנשי קדש תהיון לי", ה' רוצה שנהיה אנשים ולא מלאכים, כדברי הרבי מקוצק תלמידו של רבי שמחה בונים). כאשר האדם בטל כך, כמו מלאך, אזי הוא באמת למעלה ממלאך (נשמת האדם גבוהה ממלאך).

אך יש להבין, כיצד אפשר לומר שהתורה והמצוות קדמה למציאות ישראל, והרי "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" וישראל קדמו לתורה! אלא ש"מחשבתן של ישראל" היא גופא תורה וציווי, "הוא צוה ונבראו".

ועוד תורה בקול שמחה: או יאמר, לפנייהם, ולא לפני עכו"ם. שתלמוד עמהם בבחינת פנים אל פנים. והבן.

זהו ווארט תמציתי: יש בחינת פנים ויש בחינת אחר. פנים היינו מה שהאדם רוצה וחפץ בו, ואחר הוא מה שנעשה כבדרך אגב, כאמצעי או מתוך הכרח כלשהו, ללא רצון והארת פנים, "כמאן דשדי בתר כתפוי". את התורה צריך ללמוד בבחינת פנים, "לפניהם". לכן מפרשים כאן חז"ל "לפניהם ולא לפני עכו"ם", כי היחס לגויים הוא בבחינת אחר, ואילו לישראל היחס הוא פנים אל פנים.

נראה שתורה זו היא המשך התורה הקודמת ותלויה בה: למי שמבין שכל מציאותו באה מהתורה, מגלים תורה בבחינת פנים בפנים (פני האדם מול פני התורה, כיון שהוא דבק בתורה, בשרשה), ואם לאו התורה היא אצלו בבחינת אחר (או 'אחור בפנים' או אפילו 'אחור באחור').

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לְפָנֶיהֶם.^א
כתוב בקול שמחה: פירוש, כמו הוויית המציאות של אדם, יתכן ויתואר להיות בקדימה קודם קיום המצוה והחוקים. מה שאין כן בחינת מלאך, לא יתהווה מציאותו בשום פנים בלתי מצוה הנעשה. כי ממצוות בני אדם נברא מלאך, ואין לו שום מציאות עצמי ופרטי זולת המצוה הקדומה לו. אכן, החכם ביראת ה' יבין, שגם מציאות האדם לא יחשוב למאומה בלא תורה ומצוות. ובודאי מציאותו בטל אצלו אם לא בהקדם אליו תורה ומצוות. אזי מציאותו נמצא בתכלית והוא בחינת מלאך. וזו אשר תשים לפנייהם. כלומר, לפני המציאות של אדם יוקדם המשפטים כנ"ל. והבן. "המשפטים לפנייהם", לפני קיום האדם, מציאות האדם בטלה ללא תורה ומצוות. זו הגדרה מיוחדת ל'בטול במציאות' – מציאות האדם אינה נחשבת מאומה ללא הציווי. אמנם האדם נברא עם תודעה שיש לו קיום נפרד – זהו הצמצום, אפשרות של בריאה הנראית כיש ודבר בפני עצמו, אבל זה שקר והתכלית היא לבטל אותו, להכיר שאין לו מציאות אמיתית ללא תורה ומצוות.

אצל מלאך התודעה הזו פשוטה, שהרי המלאך (לשון שליח, מצווה) נברא ממצוה, וכאן האדם צריך לשאוף להיות כמלאך (אף שככלל

נערך ע"י יוסף פלאי משיעור ש"פ יתרו תשפ"ג.

א. שמות כא, א.

הסיפור החסידי

ה'בית ישראל' | לפחות חסד אחד ביום

רבי ישראל אלטר נולד בעיירה גור שבפולין, בכ"ד בתשרי תרנ"ה, לאביו רבי אברהם מרדכי אלטר – האמרי אמת'. עד גיל עשר למד אצל סבו בעל ה"שפת אמת" ובגיל 15 נישא למרת חיה שרה בת דודו. בזמן השואה ברח יחד עם אביו מפולין לארץ ישראל, אך אשתו וילדיו שנשארו בפולין נרצחו בידי הנאצים. לאחר פטירת אביו בשנת תש"ח מונה לממלא מקומו, והיה האדמו"ר הרביעי בשושלת גור. בתפקיד זה שיקם את החסידות בארץ ישראל לאחר השואה, והיה מהמנהיגים הבולטים של הציבור החרדי בארץ. הוא נישא בשנית לרבנית פערל אך לא נולדו להם ילדים. בכ' אדר תשל"ז, נפטר ונקבר במערת גור בהר הזיתים. עם פטירתו מונה לאדמו"ר אחיו בעל ה"לב שמחה".

באמצעות החסד, היא בבחינת "מעשה מרכבה" ממש. אמנם "מעשה מרכבה" נקשר בתודעתנו אל פרשיית המרכבה האלוקית ביחזקאל, אך למילה "מעשה" משמעות נוספת, חשובה לא פחות: "כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה: החרדל צריך למתוק, החיטין צריכין להטחון, אפילו אדם צריך תיקון. הדא הוא דכתיב: 'אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת', ברא ועשה' אין כתיב כאן, אלא לעשות. לומר שהכל צריך תיקון" (בראשית רבה. יא, ו). על משקל זה ניתן לומר, כי גם המרכבה-הרכב, דורשת עשייה ותיקון – מעשה מרכבה.

מדברי הבית ישראל אנו לומדים, כי תיקון זה הוא בגמילות חסד שנעשה באמצעות הרכב. כאשר ממלא הרכב את תיקונו, אין כל חשש לתאונות ותקלות, ואין בכך פלא: כל התאונות והשבירות שורשן בשבירת הכלים של ז' מלכי התוהו, שנפלו ונשברו כאשר לא עשו רצונו של מקום. כאשר הרכב נעשה מתוקן, הוא נעשה שייך לעולם התיקון בו לא קרתה שבירה.

אך לא רק הרכב ממלא כאן את תפקידו. גם, ובעיקר, בעל הרכב – הופך במעשיו למרכבה אלוקית, בבחינת "האבות הן המרכבה".

סיפר בנו של האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע: לפני שנים, עוד בחיי כ"ק מרן אאמו"ר זי"ע, קרה לי סיפור מעניין. הלכתי ברחוב במאה שערים ובדרך לבית המדרש פוגש אותי יהודי שנסע ברכבו ועוצר אותי, ואומר לי "מסתמא אתה הולך לתולדות אהרן, בא היכנס וסע אתי עד לבית המדרש". זה היה אצלי חידוש, כי בדרך כלל צריכים לבקש ממישהו לעצור, וזה נדיר שמישהו יציע מעצמו. שאלתי אותו "איך זה שאתה עושה ככה, הרי אין זה כ"כ רגיל...".

וסיפר לי כך, "לפני שתיים עשרה שנים רציתי לקנות רכב ולפני כן נכנסתי לרבי ה'בית ישראל' מגור זי"ע כדי לשאול אם לקנות, כי פחדתי מתאונות וכדומה. ה'בית ישראל' אמר לי 'קבל על עצמך לא ללכת לישון, בלי לעשות טובה ליהודי עם הרכב שלך', וכבר עברו 12 שנה מאז וב"ה אף פעם לא קרה לי שום היזק, ועכשיו זוהי נסיעתי האחרונה עם הרכב להיום ועדיין לא מצאתי איך לעשות טובה עם הרכב ובדיוק ראיתי אותך...".

[נפלאות הצדיקים, עמ' 483]

המלצת ה'בית ישראל' להגן על הרכב ובעליו

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

איך להתגבר על חרדות

שמי הוא... ואני בן 42, נשוי ואב לילדים מקסימים, ולפני זמן מה עברתי תקופה לא קלה. לפני כשנתיים נפטר חבר מאוד טוב שלי מדום לב וכתוצאה מכך נכנסתי לדיכאון ואף הרגשתי כאילו אני בעצמי עובר התקף לב, מה שהתברר בסופו של דבר כהתקף חרדה. ב"ה אחרי זמן מסוים בסיוע טיפול נפשי, המצב התאזן. לפני כחודשיים עברתי סדרה של אירועים לא טובים בכמה חזיתות – פרנסה, בריאות הגוף ובריאות הנפש – מה שהציף שוב את כל החרדות והתחושות הקשות ופגע מאוד בתפקוד שלי. אציין שבכל חיי הבוגרים האמנתי בהשגחה בריבונו של עולם ואני מקפיד על הנחת תפילין מדי יום ביומו, עם כוונה פנימית אמיתית מתוך אמונה. אודה מאוד לברכת הרב ועצתו – איך אני יכול להחלץ ממצבי בדרך נכונה ומהירה?

מענה:

ראשית כל צריך לדעת שהמצב הזה ודאי יעבור (במהרה)

ובעיקר לא להיות בחרדה מעצם החרדה (עליך לשנן במחשבה תמיד ש"אסור לפחד משום דבר רק מה' הטוב" – לפחד אל ה' וטובו, "ופחד ורחב לבבך"). קל להבין שהפחד מהפחד רק מגביר ומחריף את המצב, ועיקר העבודה הנפשית היא לבטוח חזק בבורא עולם שהכל יהיה בסדר [ושש'רש החרדה הוא מכח המדמה הבלתי מתוקן – "מדמה מילתא למילתא" – כמו בענין מות החבר, הרי הפסוק אומה, ב"שיר של פגעים", "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש"].

צריך לדעת שאכן יש איזה כח שלילי (שמקורו בכ עצמך) שמעורר פחד, אבל אין לו שום שליטה או יכולת לעשות לך מאומה, רק להפחיד [ובפנימיות זה כדי לנסות את האמונה והבטחון שלך בה']. עליך לומר לו בפה (שבלב) מלא ש'איני מפחד ממך כלל, אתה לא יכול לעשות לי מאומה, אתה רק כח המדמה השקר'. ודאי ידוע לך שבשמו של האדם רמוזים דברים אותם

לעבור בחייו. דבר אחד לגביך: שמך עולה בגימטריא 543 = "אהיה אשר אהיה", השם הקדוש שנתגלה למשה רבינו בסנה, שם המבשר את גאולת מצרים (אהיה) ואת הגאולה העתידה (אשר אהיה).

פירוש שם אהיה הוא – אני עתיד להיות (להתגלות) ועל כן הוא נקרא שם הלידה. לפני כל לידה ישנם חבלי לידה וזה מה שאתה חווה עכשיו. הגיע הזמן שתיוולד מחדש, בתוספת מרובה של דבקות בבורא עולם על ידי ההליכה בדרכי ה' שבתורתו הקדושה, במחשבה בדבור ובמעשה (קבלת מצות והידורים חדשים בחיי היום-יום). גילך 42 היינו אהיה אהיה – שתי הלידות הרמוזות בשם הקדוש "אהיה אשר אהיה". כדאי מאד שתלמד את הספר 'להפוך את החשך לאור', ששם מדובר באריכות על ריפוי החרדה, וכן את הספר 'נפש בריאה'. טוב מאד גם לשמוע נגינה טובה – ניגונים חסידיים מקוריים.

ברכה לבשורות טובות בקרוב ממשי.

את מספר 'אני' אאמא

ירחי הלדה ונפטר בקסמוך ללדה או מיד לאחריה, וכך שוב נחלת אותה אשה אכזבה עמקה.

הולדה היא אמנם פעלה שקשורה לאשה נשואה, אבל האמת היא שהענין שיה ללך אחד מאתנו. כל אחד מאתנו גם מוליד. איך? כי כל מעשה טוב שעושה יהודי בעולם מוליד משהו. מה קורה אצלנו בבית כאשר נולד תינוק חדש? הבית מתמלא חיים ושמחה. כלם צוהלים סביב היצור החדש ונהנים מכל 'חכמה' חדשה שלו. למעשה, עולם ללא תורה ומצוות הוא עולם שומם, ולכן בכל מצוה שאנו מקיימים אנו 'מזריקים' לעולם מנה חדשה של חיים. כעת העולם מואר יותר – משהו נולד פה. כאשר אני מזכה יהודי נוסף וגורם גם לו לקיים מצוה – אני בעצם מוליד אותו. אני מצית בו את הניצוץ של נפשו האלקית. איך אמר אדמו"ר הזקן? את מצוות "פרו ורבו" מקיימים גם ברוחניות כאשר "יהודי עושה עוד יהודי".

בסוף הפרשה, לאחר רשימת המצוות והמשפטים המפרטת שקבלנו בהר סיני, מבטיח לנו ה' את שכרם. כאשר נעבד אותו כראוי, נזכה לשפע של ברכה במזון – "וברך את לחמך ואת מימך" – ולבריאות איתנה של "והסרתי מחלה מקרבך". לברכות אלו נוספים עוד שני אחולים: "לא תהיה משפלה ועקרה בארצה, את מספר ימיה אמלא".

לקרה ואמא

משפלה ועקרה אלו שתי נשים הסובלות מבעיה הקשורה עם לדת ילדים, אך הבעיה בין השתיים שונה. אשה עקרה היא מי שלא מתחיל אצלה תהליך של הריון כלל. למרות הצפייה הממשכת לילד היא נותרת גלמודה ועצובה. לעמיתה, אצל המשפלה אין בעיה כזו. היא נכנסת שוב ושוב להריון אך הוא מסתיים בצורה לא טובה. העבר לא משלים את תשעת לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"ה הרב שילה אופן.

רְעִיּוֹנוֹת חֲזָלַיִם וְחֲזָקִים

אני וחיימי שְׁנֵי קְצוֹת הַפּוֹכִים. מִמֶּשׁ. לְחֲיִמִי תָמִיד יֵשׁ שְׁפַע רְעִיּוֹנוֹת מְקוֹרִיִּים, לִי – מִמֶּשׁ לֹא. בְּפַעֲלֵי הַשְּׂבוּעִית הוּא תָמִיד זֶה שֶׁהוֹגֵה אֶת הַדְּרֹךְ הַכִּי יִצְרִיתִית לְהַצְלַחַת הַפַּעֲלֵי וּמִיד מִתְמַלֵּא הַתְּלַהּבוֹת לְבַצֵּעַ אוֹתָהּ. הוּא לֹא הַיְחִידִי, אֲבָל הוּא בְּהַחֲלִיט הַבּוֹלֵט. אֲפֹלוּ אֶת הַמְּדַרְיָה הוּא מְצַלִּיחַ לְהַפְתִּיעַ וּלְהַלְהִיב. אֲנִי, לְעַמְתּוֹ, אִף פַּעַם לֹא הִצַּעְתִּי רְעִיוֹן מְשָׁלִי אֶפְסֵי, יִבֵּשׁ...

אֲבָל מָה? לֹא תָמִיד לְמִי שֶׁמִּמְצִיא אֶת הַרְעִיּוֹנוֹת יֵשׁ אֶת הַכְּשָׁרוֹן לְהוֹצִיא אוֹתָם אֶל הַפַּעַל, וְלָכֵן אוֹלִי לֹא תִתְפַּלְאוּ לְשִׁמְעַ שֶׁהִרְבֵּה פְּעָמִים דּוֹקָא חֲיִמִי הוּא הָרֹאשׁוֹן שֶׁפּוֹרֵשׁ הַצְּדָה וּמִתְיָשֵׁב לוֹ בַּפְּנֵה. "אוֹף, אִין לִי סִבְלָנוֹת", הוּא מְמַלְמֵל. "חֲשַׁבְתִּי שֶׁכָּבֵד נִגְמַר עִם זֶה...". הַבְּנֵתָם? אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְפַגֵּעַ, אֲבָל לִי זֶה נִרְאֶה שְׂאֵם הַהַתְּלַהּבוֹת הָרֹאשׁוֹנָה דְּעָכָה כָּל כָּךְ מִהָרִ אֲזוֹ אוֹלִי מִשֶּׁהוּ בָּהּ לֹא הָיָה כָּל כָּךְ רְצִינִי... מָה אִתָּם חוֹשְׁבִים? אֲזוֹ יֵשׁ כְּאֵלוֹ שֶׁקָּשָׁה לָהֶם לְהַתְּחִיל, כְּמוֹנִי, וְיֵשׁ כְּאֵלוֹ כְּמוֹ חֲיִמִי, שֶׁדּוֹקָא הַהִמְשָׁךְ הוּא זֶה שֶׁמֵאֲתַגֵּר אוֹתָם.

דְּבַתְחֵבֶה וְכִפְאָת

חֲיִמִי וְאֲנִי דְגָמָה מְצִינָת לְהַבִּין מֵהִי הַעֲקָרָה וְהַמְשַׁפְּלָה בְּרוֹחַנִיּוֹת. הִרְבֵּה פְּעָמִים אֲנִי נִגְשִׁים לְהַתְּפַלֵּל בְּרְצִינִיּוֹת

וּמִתוֹךְ כְּוֵנָה טוֹבָה, אֲבָל מָה לְעֵשׂוֹת? הַכֹּל נוֹתֵר אֲצִלְנוּ יִבֵּשׁ. אֲמַנֵּם אֶת הַמְּלִים אֲנִי מוֹצִיאִים מֵהַפֶּה, אֲבָל הַלֵּב נִשְׁאֵר מֵאֲחוֹר, הוּא נוֹתֵר אָטוּם. אִין בּוֹ שׁוּם טַפַּת הַתְּלַהּבוֹת. מִמֶּשׁ יִבֵּשׁ "כְּחָרֵס הַנְּשִׁבֵר"... תְּפִלָּה כְּזוֹ הִיא עֲקָרָה בְּרוֹחַנִיּוֹת. כְּמָה שֶׁהִיא רוֹצֶה וּמִשְׁתַּוְּקֶקֶת – לֹא מִתְחִיל שׁוּם דְּבַר.

לְעַמְתּוֹ זֹאת, אֲצִל אֲנָשִׁים הַסְּפוּגִים בְּהַתְּלַהּבוֹת קוֹרָה מִשֶּׁהוּ אַחֵר. הֵם מִתְּלַהּבִים, אֲבָל הָאִשׁ דּוֹעֶכֶת מִהָר וּמִשְׁאִירָה אַחֲרֶיהָ טַעַם מֵר. לְמָה? בְּחִסְדֵיּוֹת מְבֹאֵר, כִּי הַתְּלַהּבוֹת מִסּוּג זֶה בָּאָה מִחִיצוֹנִיּוֹת הַלֵּב. מִכִּירִים אֶת הַתּוֹפְעָה? אֲנִי מִתְּלַהּב מְכֹךְ שׁ... שְׁאֲנִי מִתְּלַהּב! בְּהַתְּלַהּבוֹת אֲמִתִּית, כְּזוֹ הַבָּאָה מִפְּנִימִיּוֹת הַלֵּב, אֲנִי מִתְּלַהּב מֵה' וּמֵהַמְצִיחָה שְׁזִכִּיתִי לְקִיָּם, וְלֹא מְכֹךְ שְׁאֲנִי הוּא זֶה שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ. כְּאִשְׁרֵי הַהַתְּלַהּבוֹת הִיא מְעַצְמִי – הַיְלָד שֶׁנּוֹלָד בְּלֵב שְׁלִי לֹא מִחֲזִיק מְעַמֵּד וּמִסְתַּלַּק לוֹ... הַתְּלַהּבוֹת חִיצוֹנִית כְּזוֹ הִיא אִשָּׁה מְשַׁכֵּלֶת בְּרוֹחַנִיּוֹת.

אֶת הַמְּשַׁכֵּלֶת וְהַמְּשַׁכֵּלֶת

אֲזוֹ אִיךְ נִנְצָל מְעַקְרוֹת וּמִשְׁכּוֹל הַיְלָדִים בְּרוֹחַנִיּוֹת? בִּיצֵד נְצַלִּיחַ לְהַתְּעוֹרֵר מִחֲדָשׁ לְעַבּוֹדֵת ה' וְגַם לְדָאָג שְׂאוֹתָהּ הַתְּלַהּבוֹת לֹא תִחַלֵּף? הַתְּשׁוּבָה נְעוֹצָה בְּהַמְשָׁךְ אוֹתָהּ הַבְּטָחָה שֶׁבְּפִסּוּק: "אֶת מִסְפָּר יְמֶיהָ אֲמַלֵּא". בְּפִנֵּי כָּל אֶחָד מֵאֲתָנוּ צְרִיכָה לְעַמֵּד הַמְּטָרָה וְעָלִיו

שְׁנֵי זָפָה לְהוֹלִיד בְּרוֹחַנִיּוֹת וּלְמַלֵּא
אֶת שְׁלִיחוֹתֵינוּ!

שֶׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ!
?5

לְזַכֵּר שְׁיִמְיוֹ עָלֵי אֶרֶץ קְצוּבִים. לְכֹל
אֶחָד מֵאַתְּנוֹ שְׁלִיחוֹת שְׁעָלְיוֹ לְמַלֵּא
בְּעוֹלָם. פְּאֶשֶׁר נִזְכֵּר זֹאת – הוֹפְכִים
הַיָּמִים שְׁלָנוּ לְהִיּוֹת מְלֵאִים וְחֻדוּרִים
בְּשְׁלִיחוֹת!

המשך מעמ' 27 <<<

כ"עם סגולה" המסגל ואוסף בכל יום עוד ועוד מעשי חסד. זהו סוד הניקוד סגול, המשוך בקבלה לספירת החסד. בצורתו, הוא כולל שלוש נקודות הרומזות לשלושת קוי עולם התיקון – חסד, דין ורחמים – ובהיותו משויך לחסד, כולם נכללים בחסד עצמו. זוהי פנימיות הדרכת חז"ל "כל פניותיך [ברכב...] יהיו לימין": את כל הפניות ונטיות הנפש, גם לקו האמצע או השמאל, יש להכניס תחת ממשלת החסד והאהבה – צד הימין. כשנוהגים (תרתי משמע) בדרך כזו, אין כל חשש לתאונה ונזק.

אמנם איננו במעלת האבות הקדושים, אך על ידי המצוות והמעשים הטובים, אנו זוכים להיעשות "אבות" בעצמנו – "תולדותיהם של צדיקים – מעשים טובים". את הכח לכך אנו מקבלים מהאבות עצמם, כמאמר חז"ל "מעשה אבות סימן לבנים", ואין זה סתם סימן פסיבי. יש כאן הוראה ונתנית כח, המאפשרות לנו לצעוד בעקבותיהם ולהעלות לקדושה את העולם החומרי, ששורשו בעולם התווה שנפל. איסוף המעשים הטובים שהתווה הבית ישראל לבעל הרכב, הוא ייחודו של עם ישראל

רפורמה משפטית או מהפכה משטרית?

בהתאמה יפה לפרשת השבוע, פרשת "משפטים", רשות הרבים – או לפחות השיקוף התקשורתי שלה – רועשת וגועשת סביב הנושא. כיהודים יראי ה' אנחנו רוצים לשחרר את הציבור מהערכים הזרים והמסוכנים שכופה עליו מערכת המשפט, אך כמובן שאנו זוכרים שהצעד של "סוד מרע" עוד רחוק מאד מה"ועשה טוב" הדרוש – תיקון המדינה בהחזרת משפטי התורה הטובים והצדיקים.

לכן, דווקא בזמנים של רעש וסערה, אל לנו לשכוח גם להתכנס פנימה – להתבונן במהות הפנימית של משפט התורה ובחשיבותו הגדולה לחיי הכלל ולחיי הפרט ולהתפלל "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה". שיעורי הגליון שלפנינו עוסקים בנושא הזה מזווית שונות: השיעור הראשון מרחיב בהבנת משמעות המשפט עבור הפרט, האנושות והעולם כולו. השיעור השני הוא התבוננות פנימית רחבה בברכת "השיבה שופטינו", עמה עלינו להתעצם בימים אלה. השיעור השלישי מקנה ב"תאבה אל משפטיך בכל עת" – התאבון הקדוש למשפטי ה' ולתיקון עולם.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

